

יידישע ביבליאטעק
Biblioteka Jagellońska
Kraków
Sw. Anny 19

טשענסטאכאווער

אָנאַנסען-פרייז פֿאַר אַ מילימעטער-שורה:
פֿאַר 40 גראַשען
אין טעקסט 80 גראַשען.
די טעקסט אין לעזער וועט האָבן 8 אָנאַנסען שטאַלען.

ערשיינט יעדען פרייטאָג.
רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע:
ערשטע אַלע 6. — טעלעפֿאָן 201.

אַבאָנאַמענט-פרייז: אַ נומער 20 גראַשען.
דרוש פֿאַר רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע:
CZĘSTOCHOWA, ALAJA 6. TELEFON 201.
פֿאַר אַבאָנאַמענט פֿאַר די רעדאַקציע נישט שטאַנדהאַלטליך.

פרייטאָג, 5' נשא י"ג סיון תרצ"א. ליכט-צינדען 7.31 Piątek, dnia 29 maja 1931

פעלאַ פיינסקאָ
מלך שטיבעלמאַן
תנאים געשריפֿען
טשענסטאָכאָוו, אין מאי 1931 י.

צו דער תנאים פֿון אָנווער ווען, ברידער און שוואַגער **מלך שטיבעלמאַן** מיט פֿרל.
פייגעל פיינסקי א האַרציגען מול-טוב און א בליהענדע צוקונפט ווינשען
מוטער און ברודער יוסף שטיבעלמאַן און פֿרוי.

א האַרציגען מול-טוב אָנווער ברודער און שוואַגער **מלך שטיבעלמאַן** צו זיין תנאים מיט
פֿרל. **פייגעל פיינסקי**, זאָל אייער צוקונפט מיט רויזען בעציהרט זיין.
אַלער יחיאַל שטיבעלמאַן און פֿרוי.

צו דער פֿערלאַנג פֿון אָנווער שוועסטער און שוועגערין
פייגעלע פיינסקי מיט ה' **אלימלך שטיבעלמאַן**
ווינשען א הערליכען מול-טוב און א גליקליכע צוקונפט
בצלאַל פיינסקי און פֿרוי, יהושע פיינסקי

צו דער תנאים פֿון אָנווער פריינד
יוכנד **פיינשטאָדט** (טשענסטאָכאָוו) מיט **העניך קורץ** (זאָדז)
א האַרציגען מול-טוב און א גליקליכע צוקונפט ווינשען
לייביש טענענבוים און פייגל יאָקאָבאוויטש.

Z intencji zaręczyn współpracowniczeki naszej HELI
FAJNSZTATÓWNY z p. HENKIEM KURCEM życzymy
dużo szczęścia i zadowolenia
Personel firmy Sztahl.

Z intencji zaręczyn przyjaciela naszego p. MAJERA FALKA
z p. HANKĄ ORENBACHÓWNĄ życzymy szczęścia i różowej
przyszłości
A Horowicz, A. Szwarcbaum, N. Nudelman,
S. Szczekaczówna, S. Gotfriedówna.

צו די תנאים פֿון אָנווער ברודער און שוואַגער
מאיר פאלק מיט פֿרל. **חנה ארענבאך**
ווינשען מיר א האַרציגען מול-טוב און א גליקליכע צוקונפט.
סימע און שמואל וויערזביצקי, חיים פאלק.

בעקאנטמאכונג.

רי פעררו. פון דער יוד. קהלה אין טשענסטאכאוו
איז מודיע אין הסכם מיט'ן פאראג. 13 פון די פארשריפטען וועגען יידישע
קהלות אין ג. קאנגרעס-פוילען פונ'ם 7 פעבר. 1919 — דאס די עטאַט - ליסטע
פאר'ן יאָהר 1931 וועט זיין צום אדורכזעהען אין דער קהלה - קאנצעלאַריע.
נייער מאַרק 14 אין משך פון 8 טאָג, ד. ה. פון מיטוואך דעם 3 יוני ה. י.
בשעת די ביורא-שעה'ן.
נאָכ'ן דערמאָנטען טערמין אין משך פון 8 טאָג, דייעט די צאָהלער דאָס
רעכט אָנצוגעבען דער קהלה-פערוואָלטונג מאַטיווירטע שריפטליכע רעקלאַמאַציעס.
געגען בעשלוס פון דער רעקלאַמאַציע-קאָמיסיע קענען די עטאַט-צאָהלער
אָבגעבען רעקורסען צו דער אויפזיכט-מאַכט.
רעקלאַמאַציעס אריינגעגעבענע נאָכ'ן אויבענבעשטימטען טערמין וועלען
נישט בעטראַכט ווערען.

פערוואָלטונג פון דער יוד. קהלה
אין טשענסטאָכאָוו, דעם 26 מאי 1931 י.

Niniejszem podaje się do wiadomości terminatorcom-uczeni-
com, iż zapisy do
Szkoły Doksztalającej Zawodowej
przy Związku Rzemieślników od
będą się od 1 do 15 czerwca rb.
w kancelarii szkoły, Narutowicza
16 codziennie od g. 7—9 wiecz.

דערמיט ווערט בעקאַנט געמאַכט די
שיערינגס-לערן-מיידלעך, אָד די איינ-
שרייבונגען אין דער
פאך = דערגענצונגס = שולע
ביים האַנדווערקער-פעראיינ קומען פֿאַר
פֿון 1 ביז'ן 15 יוני ד. י. אין דער
קאָנצעלאַריע פון דער שולע נאָרוואַ-
וויטשאַ 16 יעדען טאָג פֿון 7—9 אָווענד.

דער גרויסער זאָר
פֿרעכטיגער
ביים האַנווערקער = פערבאַנר
1 אלע 12
איז הערליך אויסגעפֿערטיגט און איז צו פֿערדינגען אויף פֿערשידענע
פאָרלעזונגען, פֿערוויילונגען
און חתונות.
וועגען אלע ענינים זיך ווענדען צו ה' מענדיל ברוין.

טשענסטאָכאָווער באַנק ספּולריזעלעשי
מאַכט בעקאַנט איהרע מיטגלידער, אָד די
יעהרליכע אַלגעמיינע פֿערוואַלטונג
קומט פֿאַר זונטאָג, דעם 31 מאי ד. י. 3 אַ זייגער נאכמ. אין לאַקאַל פֿון דער געז. „לירא“ פֿריהער „ראָמאַניאַטישטי“ טעראַשאַקאַ 3
טאָג-אַרדנונג: (1) ערעפֿנונג און וואָהלען פֿון אַ פֿאַרזענדענע, (2) פֿאַרלעזענע דעם פֿראַטאַקאַל פֿון דער פֿיריגער אַלגעמיינער פֿער-
זאַמלונג. (3) אדורכקוקען און בעשטעטיגען דעם בעריכט פֿאַר'ן יאָהר 1930 און צוטיילען דעם ריווח. (4) אדורכלעזען דעם בעריכט
פֿון דער קאָנטראָל-רעוויזיע. וועלכע איז אדורכגעפֿיהרט געוואָרען דורכ'ן אינספּעקטאָר פֿון פֿערבאַנד פֿון די יידישע קאַאַפּ. בענק
אין פּוילען. (5) אָננעמען דעם בודזשעט פֿאַר'ן ווירטשאַפֿטל. יאָהר 1931. (6) וואָהלען אויפֿ'ן אָרט פֿון די אַבטראַטענדע פֿערוואַלט-מיט-
גליד ה' מ. ב. מייטלעס; מיטגלידער פֿון אויפזיכט-ראַט ה'ה: גוסטאַוו ניימאַן, דוד פּיליפּאוויטש, חיים ווינשטאַק און זיייערע
פֿערטרעטער (צו 1 פֿון דער פֿערוואָלטונג און אויפזיכט-ראַט).

טעאָטער „קאמעראַליני”
פֿון דער בעריהמטער
קינסטלערין פֿאַר איהר
אַבפֿאַרען קיין אויסלאַנד
פרייטאָג, ד. 29 מאי אנהויב 9 אָווענד
דער שפּאַגער פֿון ריינהארד-בינעס בערלין-ווען
דער הייליגער פלאַם
מאָדערנע פיעטע פֿון מוטערליכע אין 3 אקטען פֿון ס. מאַהאַס יידיש: י. טורקאָוו.
עס נעמען אַנטויל: ח. ברוגאָן, ר. גאַמאַרסקאָ, ד. דאַניעל, ה. האַרט, 5. פֿאַטאַצקאָ, י. פֿלוים, ח. פֿעדין, ד. שאַפּיראַ, י. שיגאַרין, ר. שילער.
רעזיש: ליריאַ פֿאַטאַצקאָ, יעקב שיגאַרין. — אַדמיני. לייטער: ח. האַרט. — בילעטען שוין צו בעקומען ביי ה' באַטשאַן און אין טאָג פֿון דער פֿאַרשטעלונג פֿון 7 ביי דער קאַסע.
בעמערקונג: שבת פֿון 11 פֿריה ביז 7 אָווענד וועט זיין דער בילעטען-פֿערקויף אין צוקערניש. זושמאָנסקאַ.

ליבהאָבער-קרייז פֿון געוואנג און מוזיק
„לירא” אין טשענסטאָכאָוו.
א גרויסער קאנצערט
אויף וועלכען עס וועט צום ערשטען מאל אין
טשענסטאָכאָוו אויסגעשטעלט ווערען מענדעלסאָנ'ס
מיט'ן אַנטויל פֿון סאַליסטען, כאָר פֿון 150 פֿערוואָן, סימפֿאָנישער אָרקעסטער פֿון 50 פֿערוואָן.
חויף דער „וואַלפֿורג - נאַכט נעמט דער פֿראַגראַם אַרום: סימפֿאָניע הומאַל, וויליהעלם טעל, פֿאַלקס - לידער.
בילעטען פֿון 75 גר. ביי 2.50 פֿריהער צו בעקומען אין דרוקעריי פֿון ה' באַטשאַן אלע 6, און אין געוועב פֿון ה' אַבראַמאוויטש אלע 28.

פאך=אנשטאלט
אין
טעראַזשאַקע 4
קען מען יעדען טאָג פֿון 7 פֿריה ביז 9 אָווענד
העקומען פֿערשידענע
פרישניצעס
צו 50 גר. און
עלעקטרישע וויבאציאָנס-מאסאזשען

די געוועלשאפט
„שומר ישראל”
אין טשענסטאָכאָוו
וועלכע פיהרט איהר טעטיגקייט אַלס לעגאַליזירטע
געוועלשאפט און טיילט צו די פֿערשטאַרבענע אין די
שפּיטלעך דעם כבוד האחרון מאַכט בעקאַנט, אָד
ביי יעדען טויט-צופאַל ר"5 אין שפּיטאַל אָדער אין
דערהיים דאָרף מען זיך ווענדען וועגען משמורים צו
אַנשל אַפֿטע, נאַרנאַצקאָ 14 און
יעקל בראַט, נאָרוועטשאַ 44
די פֿערוואָלטונג.

א געוועלפ
וואס גיט אַ געזיכערטע עגזיסטענץ
שוין צו פערדינגען
גוטע בעדינגונגען, ערקויפֿונגען אין רעדאַקציע פֿאַר ד.

דעם חשבוֹן וויצע-פרעזעס ה' אברהם
דוילאָווסקי און פאַמיליע צום טויט פֿון
זייער יונג פֿערשטאַרבענעם
ק י נ ד
אָנווער טיעסטען מיטגעפֿיהר.
דער סעקרעטאַריאַט פֿון האַנדווערקער
פֿערבאַנד. אָבט. אין טשענסטאָכאָוו.

אַכטונג:
נאָך אַ גרינדליכען רעמאָנט און אויפֿפֿרישונג פֿון די צימערן, ווערט געעפֿענט
זונטאָג, דעם 1 יוני אין דער אייגענער ווילע אין
דער ערשטקלאַסיקער
אסטראָל פֿענסיאַנאַט
פֿון 5. יאָקאָבאוויטש
שמאַקאַפּטיג עסען. גרויסע בעקוועהמליכקייטען. מעסיגע פֿרייען.
אַלערליי אינפֿאַרמאַציעס אויפֿ'ן אָרט אין אַסטראָל
און אין טשענסטאָכאָוו סטאָדאַנאַ 1 טעלעפֿ. 614.

Gimnazjum Koedukacyjne
T-wa Zyd. Szkół Średnich w Częstochowie.
Egzaminy wstępne
odbędą się w niedzielę, dnia 14 czerwca br. o godz. 8-ej rano.
Przy zgłoszeniu należy przedłożyć metrykę, ponadto świadectwo odejścia, o ile uczeń przechodzi z innej szkoły średniej

SZKOŁA RZEM.-PRZEMYSŁOWA DLA ŻYDÓW
w Częstochowie, Garncarska 8-10
przyjmuje zapisy do wszystkich oddziałów od dnia
15-go maja.
Ilość miejsc ściśle ograniczona.
Kancelaria czynna codziennie od godz. 9-iej do 1-iej po poł.

וואַסער-לייטונג און קאָנאַליזאַציע-אינסטאַלאַציעס
גוט און ביליג פיהרט אויס די פירמע
F. KARP, Częstochowa
Piłsudskiego 9, Telefon 833
אַלס לאַנגיעהריגער פֿראַקטיקאַנט אין אויסלאַנד גיב אין גאַראַנטיעס פֿאַר
אַלערליי וואַסערלייטונג און קאָנאַליזאַציע-אינסטאַלאַציעס, וועלכע ווערען דורך
מיר אויסגעפֿיהרט זאָרגפֿעליג.
בעמערקונג: ביי מיר זענען צו בעקומען די נייעסטע קלאָזעט דורכוואַש-
פֿאַראַטען צו ביליגע פֿרייען.

דער ציואמענשטעל

דער רעזולטאט פון די וואהלען צום קהלה - ראט אין אונזער שטאָט איז אונז שוין בעקאנט, און מען קען זיך שוין דערלויבען צו רעדען וועגען דעם צוואמענשטעל פון די ראט-מיטגלידער, און וואסערע געשטאלטונג די היגע קהלה וועט האבען ביי דעם איצטיגען פערסאנאל.

אויב מען נעמט דאס פון אלגעמיין נעם איבערליק מוז מען זאגען, אז די קהלה אין אונזער שטאָט האט בעיקר מען אַ אנדער פנים און אַ אנדערן אינהאלט, דורך דעם וואס ביז איצט האבען דאָרט געבילדעט א מעהרהייט די רעליגיעזע יודען (מורח, אונפאר-טייאישע חסידים און אגודה) זענען די דאָזיגע איצט אין דער מינדערהייט, און די מעהרהייט איז פאָרטגעשטענען, ווי די ציוניסטען, דעמאָקראַטען און האַנדווערקער, ביי וועלכע ווי ס'זאָל נישט זיין איז דער רעליגיעזער מאָ-מענט נישט די הויפט - אויפגאבע פון דער קהלה.

מען קען געוויס נישט צווייפלען אז אַט די אַלע גרופען וועלען נישט זיין געגען די רעליגיעזע אינטערעסען פון דער היגער יודישער בעפעלקערונג, און זיי וועלען געוויס ערפולען אַלע פאָדע-רונגען פון רעליגיעזען יודענטום אין אונזער שטאָט, אָבער דאס וועט זיין (אָזוי ווי דער צ. ק. פון מורח) האָט בעטאָנט אין זיין וואָהל - פּלאַטפאָרם) נישט דערפאר, ווייל זיי זענען איבער-צייגט אַז די יודישע קהלה דאַרף פלע-גען און דערהאלטען דעם יודישען דת און דעם יודישען אייגענאָרט נאָר צו-לייב דעם וואס אַ גרויסע צאָהל טשענ-טאָכאָוער יודען זענען רעליגיעזע.

וואָס איז שעדליך פאַר דער וועש?

פערשידענע וויסענשאַפטליכע פאַר-שונגען האבען פעסטגעשטעלט, אַז שער-ליך פאר דער וועש איז נישט דאס אַ פּטע וואָשען, נאָר פערקעהרט - דאס נישט וואָשען שטאָט איהר מעהר-אָזוי גוט ווי דאס בענוצען צום וואשען די אַזוי-גערופענע „ביליגע“ שאַרפּע וויפען. דאריבער דאַרף מען עפּטער טוישען די וועש און קויפען אויסשליסליך נאַטיר-ליכע און אונטער אַ כעמישע קאָנטראָל אויסגעאַרבייטע מיטלען צום וואָשען, ווי צ. ב. די איבעראַל בעקאַנטע פון איהר גוטסקייט זייף „קאַלאָני מיטן וואָש-ברעטיל“.

די פערפאלגטע

ראַמאן פון יודישען לעבען אין איטאַליע, אין 1919 טען יאָהר-הונדערט.

פריי פון העברעאיש דורך י. געלזאָהן.

(פאַרטזעצונג)

א קורצע צייט איז דער באַראָן גע-ינסען נישט קענענדיג אויסרופען קיין וואָרט, אָבער דער ריכטער האט אים בערריסען די שטילקייט פּרעזענדיג: אָבער וואָס האָסטו זיך אָזוי דער-שראָקען הער באַראָן? איז דאָס דין אַ וואונדער? - האָט דער באַראָן טרויריג געענטפערט - מיין זוהן אַליין געפינט זיך אין אַ לייבענגרוב, און איך מיט מיין פאַמיליע ווי ס'איז צו זעהן פון דעם בריעף שטעהען אין גרעסטען געפאָהר. נאָר נישט פערצווייפלט! - האָט דער יונגער ריכטער ' אויסגערופען - לידוויק שרייבט דעם בריעף צו מיר ווייל ער ווייסט אַז ער קען זיך פער-לאָזען, און איהר קענט אויך זיין פול-שטענדיג זיכער אַז אונטער מיין שוין וועט אייך און איינער פאַמיליע קיין שלעכטס נישט פאַסירען.

אַה מיט וואס זאָל איך דיר דאַנקען איידעלער מאַן - האט דער באַראָן אויסגערופען - איך מיט מיין אַרעמער פאַמיליע זענען מיר עלענד דיין דער שטאָט, מיר האָבען נישט קיין פריינד, ווען מיין פרוי מיט מיין טאָכטער זאָ-לען הערען פון דעם נייעם אַלאַמגליק וואָס דראָהט אונז וועלען זיי עס נישט איבערהאלטען.

דו ברויכסט מיר נישט צו דאַנקען, איך וועל נאָר טהון מיין מענשליכע פליכט, איבערהויפט ווען מיר זענען דו ברויכסט מיר נישט צו דאַנקען, איך וועל נאָר טהון מיין מענשליכע פליכט, איבערהויפט ווען מיר זענען

אַלס אזאָלכער האָט אויסער דעם צווא-מענשטעלען דעם יערהרליכען קהלה-בו-דזשעט, פּעט קיין שום פאַקטישע אויפגאבען נישט.

אמת, אַז ביים וועלען פיהרען א פראַקטישע און פרוכטבארע טעטיגקייט אין דער קהלה, דאַרפען די ראט-מיט-גלידער צוגעצויגען ווערען צו דער אַרבייט, אָבער דאס איז שוין געוואָן-דען אין דער פערזאָלונג און אין דער האַרמאָניע וואָס וועט הערשען צווישען די דאָזיגע ביינע קערפערשאַפטען.

אויב דער קהלה-ראַט האָט א וויכ-טיגע פערזאָנלעכע אויפגאבע, איז דאס דער ערשטער טהאָט זינער די ערשטע אויפגאבע וואס ער האָט אדורכ-צופיהרען באַלד נאָך זיין ענטשטעהונג - דאס אויסוועהלען די פערזאָלונג.

און ווידער מוז מען זאָגען דאס וואס מיר זאָגען ביי יעדער געלעגענהייט ווען עס האלט ביי וואָהלען:

אמת, לויט'ן וואָהל-געזעץ האָבען די ראט-מיטגלידער פון יעדער ריכטונג דאס רעכט אריינצופיהרען אין דער פערזאָלונג א געוויסע צאָהל מיטגלי-דער, אָבער בעת די וואָהלען צו דער פערזאָלונג, טאַרען זיי בשום אופן נישט קוקען אויף „מיינע“, און „דיינע“ נאָר זיי מוזען אומבעדינגט אויסוועהלען מענשען וואָס זאָלען זיין באמת ראוי און פאַסיג פאר דעם דאָזיגען אַמט.

די קהלה-פערזאָלונג וועלכע איז, ווי געזאָגט, די פאַקטישע אָנהערערין פון יודישען לעבען אין דער שטאָט, טאַר נישט בעשטעהן פון קיין מענשען וואס מען וויל טיילען פיבדום, ווייל זיי זענען אונזערע, זי מוז זיך דאָך צוזאַמענשטעלען פון מענשען פו-היגע און קוואַליפיקאציע, מענשען מיט געזעלשאַפטליכע אַריענטאציע, וועלכע זאָלען פערשטעהן וואס עס הייסט גע-זעלשאַפטליכע ארבייט און וואָסערע פערזאָנלעכע ארבייט זיי טראָגען אויף זיך, אַלס די פאַקטישע לייטער פון יו-דיש-געזעלשאַפטליכען לעבען אין אונ-זער שטאָט.

דיין לעצטער פאַטער מיין בעסטער פריינד?

וועגען דעם וועל איך דיר דערצעה-לען, דו ביזט דאָך געוויס נייערריג צו וויסען אויך מיין געשיכטע ווי אָזוי איך קום אהער אין דער דאָזיגער שטאָט? - איך וועל דיר זעהר דאַנקבאַר זיין.

אָלעזא הער. אין דער זעלבער שרעקליכער נאַכט דעם 1 אָקטאָבער פון 51 יאָהר איז מיין פאַטער צו מיר געקומען און גע-זאָגט אַז דאָס געפאָהר פאַר מיר צו פערבלייבען אין פראַנרייך איז זעהר גרויס און איך מוז דאריבער זאָפאַרט ענטלויפען.

ווען איך האָב איהם געוואָלט אי-בערפריגען גענויערע איינזעלענדיגען עס איז אַ שאַד יעדע מינוט וואָס געהט אַוועק, מען קען נישט וויסען ווען דאס געפאָהר וועט קומען, אָלעזא מיין זוהן דו מוזט פאָהרען נאָך מיי-לאַנד, איך וועל דיר מיטגעבען אַ בריף צו מיין בעסטען פריינד פאַן פימאנט וועלכער איז דאָרט הויפט-ריכטער און איך בין זיכער אַז ער וועט דיר אויפ-נעמען מיט אַפּענע אַרעמס און ער וועט פאַר דיר טוהן אַלעס מעגליכע.

איך האָב מיין פאַטער און מוטער געפּרעגט פאַרוואָס זיי ענטלויפען נישט פון דעם בלוטיגען לאַנד, אָבער מיין פאַטער האָט מיר געענטפערט אז איהם דאָהט נישט קיין געפאָהר דאָרט צו פערבלייבען, מיר פּרונדער איז ער צו שטאַרק צוגעבינדען צו זיין לאַנד אַז ער קען עס אויף די עטליכע יאָה-רען נישט פערלאָזען. איך האָב שוין מעהר נישט געוואָלט פּרעגען - האט ווייטער דערצעהלט

פּרעמיער סלאוועק אין דימיסיע.

פריסטאָר געשאפּען אַ נייע רעגירונג זינט אַ קורצער צייט ווערט שוין גערעדט וועגען געוויסע ענדערונגען וואס זאָלען פאַרקומען אינ'ם איצטיגען צוואמענשטעל פון דער רעגירונג. לעצ-טענס האָט זיך אין דער פרעסע בעווי-זען אַ ידיעה, אַז דער געו. פרעמיער פּראָפ. באַרטעל זאָל צוריק איבערנע-מען די לייטונג, די דאָזיגע ידיעה איז אָבערופּען געוואָרען, כאַראַקטעריסטיש איז אָבער דאָס וואָס די סאַנאַ-ציע-צייטונג „גאַנצער וועלכעפּאַלסקי“ האָט אָנגעדריקט אַ אַרטיקלעל אין וועל-כען זי זאָגט: שוין גענוג די רעגירונג-גען פון פּולקאַוויקעס און גענעראַלען וועלכע קענען נישט לינדערן דעם קרי-זיס, מען דאַרף שאַפען רעגירונגען פון פאַכמענער.

דינסטאָג איז פאַרגעקומען אַ פער-טרויליכע זיצונג פון מיניסטאַרען - ראַט אויף וועלכער פרעמיער סלאוועק האָט מיטגעטיילט זיין בעשלוס וועגען אָב-געבען זיך אין דימיסיע און דער בע-שלוס איז דורכ'ן מיניסטאַרען-ראַט בע-שטעטיגט געווארען. די מיסיע צו שאַ-פען אַ נייע רעגירונג איז איבערגעבען געוואָרען דעם געוועזענעם אַרבייטס-מיניסטער פּולק. פריסטאָר, וועלכער האָט שוין געשאפּען אַ נייעם מיניסטאַרען-קאַבינעט.

ערקלערונג פון ד"ר שלום.

וועגען די אונטערהאַנדלונגען וואס זענען פאַרגעקומען צווישען דער ענגלי-שער רעגירונג און דער יודישער אַגענץ וועלכע זענען איבערגעריסען געווארען, אונטערהאַנדלונגען וועלען נאָך צוריק בענייט ווערען אָדער נישט. איצט גיט די יט"א איבער אַ טעלעגראַמע פון לאַנדאָן אַז דער אונטערשטאַטס-סעק-רעטאָר ד"ר שלום האָט אין ענגלישען פאַרלאָמענט ערקלערט אַז די אונטער-האַנדלונגען זענען פערענדיגט, און אַז סיי די יודען און סיי די אַראַבער איז געגעבען געוואָרען די מעגליכקייט אויסצודריקען זייער שטאַנדפונקט בנוגע די רעגירונגס-פאַרשאַלען וועגען דער ענטוויקלונג פון ארץ-ישראל, דאס הייסט אייגענטליך אַז נאָכ'ן אויסהערען די מינינגען פון ביידע צדדים קען מעג-ליך זיין אַז די אונטערהאַנדלונגען ווע-לען בענייט ווערען.

פון דער וואָך.

סערטיפיקאטען פאַר חלוצים.

מיט עטליכע טעג צוריק האָט ארויס-גערופּען אַ גרויסען שטורם דאָס וואָס דאס ענגלישע קאָלאָניען מיניסטעריום האָט פערטיילט די גאַנצע צאָהל בע-שטימטע סערטיפיקאטען נאָר פאַר סתם עו"לים, און פאַר פרויען וואָס זייערע מענער געפונען זיך אין א"י, דאָגעגען פאַר חלוצים האָט מען קיין שום סע-טיפיקאטען נישט בעשטימט, מען האָט אין דעם געוואָלט איינזעהן אַז דאָס קאָלאָניען-מיניסטעריום האָלט זיך וויי-טער ביי די אימיגראַציע-בערגענצונגען, טראָץ דעם לעצטען מאַקדאָנאָלד-בריעף, איצט בעשטעטיגט זיך אָבער די ידיעה, אַז די ארץ-ישראל רעגירונג האָט בע-שטימט צו געבען 670 סערטיפיקאטען פאַר חלוצים-אַרבייטער צו קומען קיין א"י, אויף וועלכע עס זענען שוין אַרויסגעגעבען געוואָרען 370 - מען זאָגט אַז צו דעם האָט געוויקט דער גרויסער פּראָטעסט פון די ארץ-ישראל יודען.

1000 פאַמיליעס.

פון ירושלים ווערט מיטגעטיילט דאָס די ידיעה פון לאַנדאָן אַז מען הויבט אָן בעזעצען נייע טויזענד פאַמיליעס אויף קאָלאָניעס אין א"י, האָט דאָרט אַרויסגערופּען אַ גרויסע פרייד, די נייע קאָלאָניסטען וועט מען בעזעצען אויף דעם פעלד פון „וואָדי כאַוואַראַט“ וואָס האָט אַסך וואָסער און מען וועט קענען פלאַנצען פרדסים, אַ געוויסער טייל פון די 1000 פאַמיליעס וועט זיין פון פוילען.

בוי-קערדיטען.

די „לאַנדווירטשאַפטס-באַנק“ וועלכע האָט מיט אַ חודש צוריק אסיגנירט אַ האַלב מיליאָן זל. אויף הילאווט פאַר נייע בנינים וואָס האַלטען זיך אין ענ-דיגען, האָט איצט ווידער בעשטימט 2 מיט אַ האַלב מיליאָן זלאָטעס פאַר'ן בוי-קאָמיטעט, די דאָזיגע הילאווט זע-נען בעשטימט קודם-פֿל פאַר די קאָאָפּע-ראַטיווע בוי-אונטערנעמונגען וועלכע האָבען זיך שוין אָנגאַזשירט און אָנגע-הויבען בויען הייזער, צוליבע דעם האָט דער בוי-קאָמיטעט צונויפגעשטעלט אַ געוויסע רשימה פון די נישט-פערענ-דיגטע געביידעס, כדי זיך צו אַריינ-טירען ווער עס דאַרף די הילאווט פרי-הער בעקומען.

האָט אויף איהם געמאַכט אַ בלעזל אַז ער זאָל האָבען צוגעהאַלפּען צום ענט-לויפּען פון 2 אָנגעזעהענע יודישע פאַ-מיליעס, וועלכע די יעצטיגע פראַנצויז-ישע רעגירונג האָט געוואָלט בעשטראָ-פען, און דאריבער איז מיין פאַטער פערשיקט געוואָרען אויף אַ ווייטען אינזעל וואו ער האָט געוואָלט אָבקומען זיין שטראָף, אָבער שפעטער האָב איך געקומען אַ ידיעה אַז ס'איז מיין פאַ-טער געלונגען צו ענטלויפען פון דעם דאָזיגען אינזעל, און וואו ער געפונט זיך ביים היינטיגען טאָג בין איך נישט ערפאהרען.

און דיין מוטער?

אַה, מיין לעצטע מוטער איז נישט לאַנג נאָך דער פערשיקונג פון פאַטער, פאַר קרענקונג געשטאַרבען. שרעקליך, שוידערליך-האָט דער באַ-ראָן אויסגערופּען.

איך וואָלט זעהר וועלען הערען אויך דיין געשיכטע-האָט דער ריכטער גע-זאָגט-ווי עס איז דיר מיט דיין פאַמ-ליע דערגאַנגען זינט איהר האָט פער-לאָזט פראַנרייך. אָבער יעצט מוז איך אַוועק צום גיבערנער, און איך האָף, אַז דו מיט דיין פרוי און טאָכטער ווע-לען מיך בעזוכען, און מיר וועלען נאָך קענען פיעל רעדען.

אה, יא, בעסטער הער און פריינד-האָט דער באַראָן געזאָגט דירקענדיג איהם די האַנד-ווען קענען מיר דירן בעזוכען? מיין הויז איז פאַר אייך אָפּען צו יעדער צייט-האָט דער ריכטער געענט-פערט און זיי האָבען זיך ווארים גע-זעגענט.

(פאַרט. קומט).

קלייז=אינרוסטריע.

אין די רעגירונגס-קרייזען איז מען, ווי בעוואוסט, שוין געקומען צו דער איבערצייגונג אז די עקאנאמישע לאַגע פון דער יודישער בעפעלקערונג איז פוילען איז זעהר שלעכט, מען האלט שוין נישט מעהר, אזוי ווי אמאל, אז די יודען מאכען גאָלדענע געשעפטען און בעזיצען געהיימע אוצרות, מען זעהט אָפֿען אז די לאַגע פון יודישען סוחר און בעל-מלאכה ווערט פון טאָג צו טאָג ערגער און שווערער, און מען האט זיך אָנגעהויבען פערנעמען מיט דער פראַגע ווי אזוי די דאָזיגע לאַגע אויסצופעסערען.

מיר ווייסען אז די רעגירונג וואָלט געהאט דערצו פערשידענע מיטלען, קודם-כל דאס פערלייכערען דעם שטיי-ער-סיסטעם, וואָס ווירקט זעהר שטארק אויף דער יודישער לאַגע, דאן דאס געבען די יודען גלייך מיט די אנדערע בירגער פון לאַנד די רעכט אויף-אר-בייט, אָדער דאס צונעמען יודישע בע-אַמטע אין די אָפֿיציעלע אַמטען, דאס זענען אַלס זאכען פערשטענדליכע און פראַקטישע, וועלכע די רעגירונג וויל נישט אָבער זי קען זיי נישט אָדורכ-פיהרען, דאָריבער האבען אַלע פלענער וועגען אויסבעסערען די עקאנאמישע לאַגע פון דער יודישער בעפעלקערונג אין פוילען, ביז איצט גאַנזנישט גע-געבן.

לעצטענס איז געשאפֿען געוואָרען אַ קאָמיטעט אויסצופארשען די ווירטשאַפֿ-טליכע בעדערפענישען פון דער יודי-שער בעפעלקערונג אין פוילען. דער דאָזיגער קאָמיטעט איז געשאַ-פען געוואָרען דורכ'ן אינסטיטוט צו אויספארשען די נאַציאָנאַליטעטען-ענינים, און עס ווערט אָנגעוויזען אז אַלס קאָמי-טעט-מיטגלידער זוכט מען נאָר מענ-שען מיט טיטלען, וועלכע האבען אַ אָנגעזעהענע שטעלונג אין דער געזעל-שאפט, נישט לעגענדיג קיין אַכט אויב זיי זענען ווי געהעריג בעהאווענט אין עקאנאמישע ענינים און אויף ווי ווייט זיי קענען אַין דער זאך מיטהעלפֿען. פון יודען (וועלכע זענען אייגענטליך די הויפט פערמיטערעסירטע, און וואָל-טען אין דער זאך געקענט געבען די וויכטיגסטע אויפקלערונגען) האט מען אין קאָמיטעט פון קיין שום פאָליטישע

יודען זאגען תהילים.

די כוואָלע פון נאָקאָזען וואָס האָ-בען זיך איצט אַ שט געהאן אויף דער פראַווינץ האָט אַרויסגערופען אַ בלהע ביים עולם. קיינער קען נישט פֿעל-שטעהן וואס דאָ קומט פֿאַר אַזוינס. געמיינט האָבען אַלע, אַז נאָכדעם ווי אַ וועלט קרעכט אַ קיילעכדיג יאָהר אויפֿ'ן קרויס, נאָכדעם ווי די מלוכה אַליין האָט שוין איינגעזעהן, אַז דער קרויס איז אַ פֿאַקט און מען זוכט אַ מיטעל ווי פון איהם פֿטור צו ווערען. נאָכדעם ווי אַלץ קראַכט און פֿאַלט, ווען גרויסע באַנקען שטעלען אָב די צאָהלונגען און דער עולם שטעקט אַרויס די צונג נאָך אַ מזומן-גראַשען און מען זעהט איהם נישט פֿאַר די אויגען. נאָך דעם אַלעם קומט דער שטייער-אַמט און נעהמט דעם עולם אַ מאָס, וואָס מאַכט אויס כפֿל כפֿלים ווי פֿאַראַיהרען און פֿיער מאָל אַזוי פֿיעל ווי פֿאַר צוויי יאָהר! דער עולם שטעהט פֿערוואַנדערט. קיינער פֿערשטעהט נישט וואָס דאָ קומט אַזוינס פֿאַר, אַזאַ פֿאַקט וואָלט געווען מעגליך צו פֿערשטעהן, ווען מען וואָלט געהאט צו טהון מיט אַ פרעמדע אינסטאַנץ, מיט עפעס אַ פֿערייטיגטען, רעוויזאָר, וואָס איז גע-קומען אין אַ שטאַט און האָט גע-

גאָנצליך ערקלערט זאָגן אין לענדער מיט אַזאָ הויכע אינדוסטריע ווי ענגלאַנד און פֿראַנקרייך, און ביי אַ גוטער אַר-גאַנצאָציע וואָלט מען געקענט פֿאַר דער קליין-אינדוסטריע געפֿונען אַ אָב-זאַץ אפֿילו אין די דרום-אמעריקאַנישע לענדער, און קליין אַזיע, ווי אַרץ-ישראל, סיריע, טערקיי פֿערסיע, און עגיפטען.

עס זענען געווען זעהר וויכטיג די אָנווייזונגען פון געווען. פינאַנץ-מיניסטער, און זיי וואָלטען מעגליך געקענט פֿיעל געבען דער קליין-אינדוסטריע, מען מוז דאָך אָבער געדענקען אַז רעדענדיג וועגען עקספּאָרט אין אַזאַ גרויסען און פֿרייטען מאַסשטאַב, וועגען צושפּרייטען זיך אין דער וועלט מיט דער הויז-אינדוסטריע, קען דאָס דאָך געווען גע-טון ווערען נאָר ביי דער געהעריגער אונטערשיצונג פון דער רעגירונג און מיט איהר פּאָזיטיווער הילף, ווייל נישט בלויז קיין יחיד, נאָר זאָגן קיין אַר-

טריינע ליסטעס און האָבען מיט'ן גרעסטען אומגעדולד אויפגעכאַפט יעדע ידיעה וואָס איז געקומען פון דעם הויפט-צימער. אַ גרויסער עולם האט זיך פֿערזאָ-מעלט אויף דער גאַס און געמאַכט פֿערשידענע השערות, די קולות פון „פֿאַקט" פון דער גאַס האָבען זיך דער-טראָגען ביז צו די אויערן פון דער וואַהל-קאָמיטעט, וועלכע האָט ערפֿולט אַ הילליגע מיסיע און געצעהלט די שטימען.

אין צעהל-צימער הערשט אַ טויבע שטיילקייט און דער פֿאַרויצער צעהלט און רופֿט אויס, 4, 8, 1, זעלטען ווען אַ 11-טל, נאָך זעלטענער אַ 5-טל און נאָך זעלטענער אַ דרייעל, די פֿעדער'ס סקריפען און די הערצער קלאַפען און אין מוח מישט זיך און יעדער טראַכט און טהוט תפילה, אַז ער זאָל חס ושלום נישט פֿערשעמט בלייבען, זאָל ער נישט האָבען קיין מפֿלה...

דאָס ערשטע קעסטל (אַלע 1) איז אַגעצעהלט אויפֿ'ן ערשטען פֿלאַץ זע-נען די צייניסטען מיט זייערע 159 שטימען, דאָן געהען די מזרחים מיט 131 שטימען, די האַנדווערקער 117 מיט 98 שטימען, און אויך די קליינהענדלער האָבען זיך נישט צו שעמען מיט זייע-רע 72 שטימען, און די אגודה מיט זייערע 71 שטימען.

לויט די אויסצעהלונג האָט זיך אויס-געלאָזט אַז די 5 ליסטעס וועלען זיין די איינציגע זיענער, און ביי דער הפסקה מאַכט מען שוין טאַקע אויספיה-רונגען לויט די אַבגעצעהלטע שטימען פון ערשטען קעסטל.

מען צעהלט דאָס צווייטע קעסטל (קאַשטשוסקע 13) און פון די 593 שטי-מען וואָס זענען דאָרט אַבגעגעבען גע-וואָרען, הערט מען מעהרסטענטייל דאס 4-טל, ממש אַ פֿערפֿלייצונג. די אַלע איבריגע נומערן וואָרען זיך נאָר אַדורך אַזוי, פֿדי דאס אויער נישט צו-פֿיעל אָנצושטרענגען, ענדליך צעהלט מען דעם ערשטען און עס ווייזט זיך

יודען צום אַלטען מיטעל: מען זאָגט תהילים.

ווען זאָגען יודען תהילים בציבור? ביי אונז אין שטעטל פלענען יודען שבת נאָכ'ן שלאָף צוזאַמענקומען אין שוהל און זאָגען תהילים בציבור, אַ פסוק אום אַ פסוק, ווינטער פלעגט מען אויפשטעהן פֿאַרטאָג און זאָגען תהילים ביז'ן ערשטען מנין, אָבער דאס איז געווען אַ פֿרייוויליגער תהילים זאָגען, יעדער איז געקומען אַליין, קיינער האט איהם נישט גערופֿען און פון גרויס נחת זיך אָבטייעל אויסגעוויינט ביים תהילים. געווען אָבער פֿאַלען, ווען מען האָט גערופֿען דעם עולם אין שוהל אַריין זאָגען תהילים. געווען פֿאַלען, ווען אַ יודענע איז אַריינגעפֿאַלען אין מיטען טאָג אין בית-המדרש מיט אַ געוויין און האָט געהייסען זאָגען תהילים, דאס איז געווען ווען אַ מאָן, אַ קינד, נישט אָנגעדאַכט איז געווען פֿערביי, ווען די דאָקטוירים האבען איהם שוין אָנגע-זאָגט דאס לעבען; ווען אַ גזירה, אַ טכטישער אומגליק, אַ שרפה, אַ פֿער-פֿלייצונג איז אויסגעבראָכען און מען-שען האָבען זיך מיאש געווען פון הילף איז מען געגאַנגען זאָגען תהילים.

יודען זאָגען תהילים—אזוי דערצעה-לען די צייטונגען. דער איצטיגער תהי-לים זאָגען בציבור געהערט צום צוויי-טען מין זאָגען, ביי יודען איז שוין לאַחר יאוש. מען גלויבט שוין נישט, אַז עפֿים זאָל קענען העלפֿען, אַז מען זאָל קענען אויפקלערען, בעליכטיגען און רעוועניוען זיך שטייער-שריף, היינטיגס יאָהר דרעהט זי זיך שוין גאָר אָהן אַ סיסטעם, קיין מענשליכער שכל קען נישט משיג זיין וואָס דאָ קומט אַזוינס פֿאַר, און אויב מענשליכע השגות פֿער-שטעהען נישט מעהר, דעמאָלט בלייבט שוין נאָר די איינציגע סגולה, צו זאָ-גען תהילים.

דערצו איז תהילים זאָגען כמעט דאס איינציגע פֿאַרוואָס מען דארף נישט צאָה-לען קיין שטייער. איהר מענט איבער-דרעהען דעם תהילים צעהן מאָל אין טאָג, איהם אַרונטערזאָגען פון טאָוועל ביז טאָוועל און קיין אַבראַטאָווע דאָרפֿט איהר נאָך אַלץ נישט צאָהלען. טהונען טאַקי יודען דאס וואס איז ערלויבט און זאָגען טאַקי תהילים אַנשטאט צו האַנדלען און געווינען. פון וואָנען וועט דער ארזשאַנד נרעכענען שטייערען און פון וואָנען נעהמט ער איצט...?

ש. י. סטופניצקי,

טען, אויפֿ'ן דריטען אָרט געהען די האַנדווערקער מיט זייערע 311 שטימען וואס איז משמע אנדערטהאַלבען מאָנ-דאָטען, אויפֿ'ן 4-טען פֿלאַץ די דעמאָק-ראַטען מיט זייערע 220 שטימען וואָס ווייזט אַז זיי האָבען אויך איין מאָנדאַט מיט 12 שטימען איבריג.

די איינציגע ליסטעס האָבען ביי די 4 קעסטלעך קיין גאַנצע מאָנדאַטען נישט אָנגעצויגען.

חונטשע דערלאָנגט טהע און דער עולם וואָס האבען שוין איינס אָדער אַנדערטהאַלבען מאָנדאַטען טרינקען ברחובות'דיג דעם טהע און מאַכען השערות.

ביים טיש זיצען נאָר די יעניגע וועלכע האָבען נאָך קיין מאָנדאַט נישט אָנגעצעהלט און ריהרען זיך נישט פון אָרט, איבערהויפט זיצט ווי צוגעשמידט ר' מנדייל בניהו וואס האט דערווייל אָנגעצעהלט 129 שטימען און טראַכט אפשר וועט געשעהן אַ נס...

ענדליך טרעט מען צו ווייטער צו צעהלען דאָס גרעסטע קעסטל פון דער ווארשאווער גאַס וואָס צעהלט 821 שטי-מען און ווייטער דויערט דער פראַצע-דור אַנדערטהאַלבען שעה און עס ווייזט זיך אַרויס אַז די מזרחי האבען דאָרט געפֿאַקט גאַנצע 150 שטימען און זיי האָבען שוין גאַנצע 2 און צום דריטען פֿעזלט זיי נאָך עטליכע שטימען, זייער פֿעסטונג) מיט 143 שטימען און זיי האָבען שוין אנדערטהאַלבען מאָנ-דאָטען, אויפֿ'ן דריטען אָרט די האַנדי-ווערקער מיט 125 שטימען און זיי האָ-בען שוין אַ רעשטיל אויפֿ'ן דריטען, דאָן געהן די דעמאָקראַטען מיט 107 שטימען און זיי האבען שוין אנדער-טהאַלבען מיט אַ רעשטיל, ערשטער קו-מען די צייניסטען מיט 99 שטימען און האָבען בעקומען דעם דריטען מאַנדאַט, אויך די 2-ער זענען שוין זיכער מיט אַ מאָנדאַט און אַ קליין רעשטיל, אויך די אגודה האָט שוין איין מאָנדאַט מיט

וואָס געהערט, וואָס געזעהן.

ביום ההוא.

אין דעם טאָג פון די וואהלען מיט-וואָך האָט אין די גאַסען געוויבעלט פון אַגיסטאַטערען און נומערלעך-טיילער. היות אָבער ווי עס איז געווען אַ טאָג פֿאַר יום-טוב און די ריכטיגע מחותנים זענען געווען פֿערנומען מיט זייער מסחר, האָבען זיי געדינגען מענשען, וועלכע זאָלען אַרומטראָגען נומערלעך און אויך אָביסעל צוהעלפֿען, און איבער-צייגען דעם עולם פֿאַר וועלכען נומער ער זאָל וועהלען.

פֿאַר די וואַהל-לאַקאַלען האָבען זיך צונופֿעזאָמעלט די אַגיסטאַטערען פון אַלע 10 ליסטעס און געפֿיהרט אַ לעב-האַפטען געשפּרעך. דערווייל האָט מען אַרויסגעזאָגט פֿערשידענע השערות און יעדער האָט געוואָלט טרעפען ווער עס וועט נמצא זיין און ווער עס וועט ר' ליידען אַ מפֿלה.

דער נומער 4 האָט אַרויסגעלאָזט אין דער גאַס די שווערע אַרטילעריע און אַ חברה שקצימלעך (פֿאַרוואָס נישט יודישע יונגלעך) האבען געטראָגען טראַג-ספּאַרענטען מיט געהעריגע און נישט-געהעריגע אויפֿשריפטען און מאַשריט איבער די גאַסען. אויך האָבען זיי דעמ-זעלבען טאָג אַרויסגעלאָזט אויפֿרופֿען מיט אַ געוואָלד, אַ געשטיי, אַז זייער פיערטער מאָנדאַט אזו אין געפֿאָהר, לִכֵּן דאַרף מען לויקען און אויפֿרייסען די שערי רחמים פון די וואַהל-קעסטלעך און אַריינרוואַרפען דאס פיערטעל, און ווי יודי חן זאָגען האט דאס טאַקי גע-האַלפֿען.

ר' מענדלעל האט אויך דעמועלעבען טאָג אַרויסגעלאָזט אַזש 2 אויפֿרופֿען וועגען דעם אַז דער רבי האט נישט געהייסען—יאַ געהייסען שטימען פֿאַר 5 נאָר פֿאַר 3, איז לִכֵּן יודען. דערבאַ-רימט אייך און שענקט אונז אייערע צעלעלעך.

נ. מרגלית — אווערבאך.

די יודישע פרוי און איהר פליכט צו דער אויפבו-ארבייט אין ארץ-ישראל.

פון אנהויב אָן, אזוי באַד ווי דער ציוניזם האט אָנגעהויבן זײַן אַרבייט צווישן די הימלאַנען און פערלױרענע יודען אין דער וועלט, איז עס געוואָרן רען דער חוב פון דער יודישער פרוי צו זארגען פאַר דעם אויפבו פון איהר פאָלק. און אין דעם מאָמענט, ווען דער קרן קימת האָט בעגרינדעט זײַן צוועק, צוריק צו קריגען פאַר דעם דאָ-זיגען פערלױרענעם פאָלק זײַן הימלאַט-ליכע באַדען, האָט די יודישע פרוי פערשטאַנען, אַז איצט הויבט זיך אָן איהר אַרבייט, צו פערזאָנדלעך דעם דאָזיגען באַדען אין אַ היים פאַר די יודען, אַלס אַ פערזאָניגט פאָלק.

האָט דען די יודישע פרוי, די יודישע שוועטער אַ שטערען ציעל פון דעם, אַז ביי דעם נייעם אויפבו פון אַ פאָלק, וואָס האָט זײַט 2000 יאָהר נישט געוואוסט פון קײַן פאָלקסליכען, זאָל זי קענען איהר אייגענעם איהר שעהנע אויפגאַבע: צו צענטראַליזירען אין הויז דאָס יודישע לעבען און דערהאַלטען און אויסבויען דאָס יודישע פאמיליען-לעבען? קען זי דען ערגיץ וואו אין דער גאַנצער וועלט בעסער ווי דאָ בעווייזען, אַז פאָקטיש איז זי דאָס געווען, וואָס אין פערלױף פון הונדער-טער יאָהרען און דורך ענדלאַנען זײַן דען האָט זי אין איהר הויז דערהאַלטען טען די יודישע נשמה, זיך בעצוגען מיט גרויס כבוד אַז דער שפראַך פון אונזערע אבות, און אַבערהיט זי יודישע פרומע מצוות אַן אַטע מנהגים אין זייער נאַטירליכער פאָרם? אַט אזוי האָט האָט זי געשאפן דעם איבער-גאַנג, אַזאָ אויך נאָך אַ שרעקליכען חורבן און אין אַ זעהר לאַנגען און שווערען גלות האט געקענט אויפקומען אַ נייער יונגער דור, וועלכען מען דאַרף בלױז אָנקניפן דאָרט, וואו די אייגענע פאָלקסגעשיכטע האָט זיך אַב-געריסען; און נאָר איהר איז צו פער-דאַנקען, אַז עס האָט געקענט אויפ-בליהען דאָס נייע יודישע לעבען, וואס איז שטענדיג פּויער און גייסטיג-לע-בענסשאפּענד. די יודישע פרוי ווייטט און פערשטעהט איהר פליכט צום נייעם אויפבו, און איז בערייט די דאָזיגע פליכט פולשטענדיג צו דערפילען.

ס'איז אמת, דאָס לעבן-עלם איז די אַרבייט פון דער פרוי — אינ'ם לעבען פון די פערלעך — בעשעפטיגט בלױז מיט קליינע זאַכען. אָבער די „קליינע“ זאַכען אינ'ם לעבען וועלכע דער פאָקט רופט „די שטילסטע אָבער וויכטיגסטע“; אַט די דאָזיגע טויזענדער פערשידענע א קליינעם עולם.

פון דעם אַלעם האט זיך אַרויסגע-וויזען, אַז דאס 4-טל האט שוין גאַנצע דריי מאָנדאטען, די מזרחי קנאַפּע דריי, די האַנדווערקער גאַנצע 2 און דעמאָק-ראטען קנאַפּע 2, און די 7-ער, 2-ער און די אַגודה צו איינצעלנע, די איב-ריגע ליסטעס האָבען ווייטער נאָך נישט קײַן מאַנדאטען.

מען טרעט צו צעהלען דאָס לעצטע קעסטל פון די 791 שטימען און באַדן ווערט די לופט פול מיט די 11-ער, און מען זעהט אַז אזוי ווי דאס 4-טל איז געווען דער הערשער אין די קאָשטשעקע אזוי איז דאס 11-טל גע-ווען דער אַליין הערשער אין די אלטע שטאָדט.

דער וואָס האָט אַרויסגענומען די צעטלעך פון די קאָנווערטען אַ אנהענגער פון 4-טל האט אַרויסגעוויזען זײַן דענערווירונג ביים צעהלען, מחמת עס האָט איהם געזאָרט די איבערוויגענדע צאָהל 11-לעך, אין רעזולטאט האט זיך אַרויסגעוויזען אַז די 11-ער האבען דאָרט געשלאָגען דעם רעקאָרד מיט 256 שטימען און בעקומען גאַנצע דריי מאָנדאטען. אויך די מזרחים האָבען משלים געווען זייערע גאַנצע דריי ווי אויך די האַנדווערקער האבען בעקומען דריי, אזוי אַז די 4 פראָקציעס: ציונים, מזרחים, דעמאָקראטען און האַנדווער-קער האָבען צו 3. אַלץ צוזאַמען איז אַ קימא לן פון 12 און די איבריגע 6 זע-נען פערטיילט געוואָרען צווישן די 7-ער, 2-ער, 5-ער, 10-ער און היות ווי

קוקען אויף די 2 ליסטעס, וואס האבען

יודיש=היסטארישע נאטיצען.*

1.

ווען האָבען זיך יודען פּעזעצט אין אייראָפּאַ?

לויט ווי עס איז פּעסטגעשטעלט גע-וואָרען פון די עלטסטע און זיכערסטע קוועלען, האָבען זיך די יודען פּעזעצט אין אייראָפּאַ אין די ערשטע יאָהר-הונ-דערטער פון נייעם צייט-רעכנונג נאָך קריסטוס.

עס זענען זאָגאַר פּערהאַנגען מסורות וואס זאָגען אַז עס האָבען זיך געפונען יודען אין אייראָפּאַ נאָך פאַר קריסטוס'ן איבערהויפט זאָלען זיך יודען האָבען געפונען אין רוים, די שפּאַנישע יודען האָלטען, אַז עס האָבען זיך אין דעם לאַנד געפונען יודען נאָך אין דער צייט פון שלמה המלך, אָבער די דאָזיגע אַלע השערות האָלטען נישט אויס די קריטיק.

(*) מיר ווילען געבען אונזערע לעזער אַ רייע אַרטיקלען א. נ. „היסטאָרישע נאָטיצען“ וועלען ענטהאַלטען קורצע זעהר אינטערעסאַנטע היסטאָרישע זאַצען, כדי צו בעקענען דעם לעזער מיט די וויכטיגסטע מאָמענטען פון דער יודישער היסטאָריע אין אייראָפּאַ.

מיר בענוצען זיך דאָס מיט פּערשידענע קוועלען, איבערהויפט מיט דעם בוך „דור אַלטע אייראָ-פּעאישע געטאַס“ פון ד. פּליטסאָן, אין דער הע-ברעאישער איבערזעצונג פון דוד יעלין.

20 קלאַמעטער צופוט?

א קליינגיקייט! אויב מען האָט אויף דו שוין דאָ גומע-אַבצאָסען בערסאָן יעדער טרעט אויף די גומע אָבצא-סען בערסאָן איז אַנאָמט פּענגי-גען, חוץ דעם זענען זיי דריי מאָל פּעס-טער פון לעדערנע אָבצאָסען. באמת, ס'איז נישטאָ קיין שום בעסערס, ווי די אָבצאָסען בערסאָן, כּוּבּעט אין מאָל צו פּאַ-בירען!

אייגענעם באַדען! מיר קענען נישט אויסבלידען קיין חלוצות, מיר קענען נישט בויען קיין קינדער-הייזער אָהן אונזער אייגענעם באַדען און מיר קענען נישט בעליבט מאַכען די אייגע-נע היים ביי אונזערע קינדער, כל זמן מיר געבען איהר נישט קיין אייגענעם באַדען.

מיט אַזעלכע מאָמענטען קענען מיר געווינען פאַר אונזער אַרבייט יעדע יודישע פרוי, און מיר מוזען דאָס טהון, ווען מיר ווילען ווירקליך ערפּו-לען אונזער היסטאָרישע אויפגאַבע.

פאַר דער בעפּעלקערונג פרישע זעמע-לעך און ער אַליין מוז נעביך זיך זײַ-גען שלאָפען...

א „ממזר“ האָט הצלחה.

דאס גרעסטע אויפזעהען האָט אַרויס-גערופּען דער ערפּאָל פון די 11-ער, וועלכע זענען ביי די איצטיגע וואה-לען אַרויסגעטרעטען מיט אַ בעזונדע-רער ליסטע צום ערשטען מאָל.

האָט מען אויף זיי אויסגערעדט און געשריבען כל דבר אסור און זיי גערוי-פען ממזר און ווען עס איז בעוואוסט געוואָרען, אַז די דעמאָקראַטען האבען גאָר געוואונען 3 מאָנדאטען האָט מען צו זיי אָנגעהויבן שמיכלען און גוט-מוטיג געזאָגט, אַז די דעמאָקראַטען ווילען מען האָט זיי גערופּען ממזרים זענען זיי די ריכטיגע דאָזאָראס... און אַז אויב אַ ממזר, האָט ער טאַקע הצלחה.

נאָך די וואהלען — פאַר די וואהלען.

מיר האָלטען שוין אמת נאָך די וואה-לען, אָבער מיט דעם איז נאָך נישט אַלץ געענדיגט, ערשט איצט הויבט זיך אָן דאָס אמת'ע קאָכעניש, מחמת דעם וואס עס איז נאָר געוועהלט געוואָרען דער ראַט, און זיי די דאָזיגע 18 פרנסען דאַרפן ערשט וועהלען די דאָזאָרעס, וואס זענען די אמת'ע בעל-בתיים פון דער קהלה, ווי אויך דאַרף געוועהלט ווערען דאָס פרעזידיום פון ראַט.

הויבען זיך אָן בעראַטונגען צווישען די 4 גרויסע פראָקציעס און מען בע-

ביי די ברעגעס פון רהיין און מאין, און דאָרט האָבען זיי מיט די יודישע פרויען חתונה געהאַט. די דאָזיגע יו-דינס האבען ערצויגען זייערע קינדער לויט דער יודישער תורה און דת און וואָס זייערע מענער אַויס ליעבע צו די פרויען האָבען זיי נישט געשטערט, און די דאָזיגע קינדער אויפּוואַקסענדיג אַלס יודען זענען שפּעטער געווען די גרינ-דער פון די יודישע קהלות ווארמס און מאגענצא.

קיין ענליכע מאָטעריאַלען וועגען דער צייט, ווען די יודען האָבען זיך בע-זעצט אין גערמאַניען זענען נישט פער-האַנגען, און לויט אַנדערע קוועלען קען מען נישט האָלטען פאַר זיכער, אַז יו-דען האָבען זיך דאָרט פּעזעצט פאַר דעם 11-טען יאָהרהונדערט אין דער צייט פון קייזער היינריך דעם פירטען, ווייל ערשט פון דאמאלס אָן זענען פער-האַנגען די געהעריגע מאָטעריאַלען ווע-נען די יודען וואס האָבען זיך דאָרט געפונען.

ווען די ערשטע יודען האָבען זיך פּעזעצט אין ענגלאַנד איז אויך נישט אויף קלאָר בעוואוסט, מיר געפונען נאָר אַז אין די געזעצען פון דער קאָטוילי-שער קירכע, וואס זענען פּערפאַסט גע-ווארען דורך דעם אַרציבישאָף טאָרראַס געפונען זיך שוין די אַלע בערגערנאג-גען געגען יודען וואס זענען געמאַכט געוואָרען דורך די פּערשידענע גלחים-פּערזאָנלעכע פון די גאָר ערשטע ציי-טען און אזוי ווי דער אַרציבישאָף טאָ-דראַס האָט געווענליג פון 735 ביז 766, איז דאס אַ בעווייז אַז די יודען האבען זיך שוין דאמאלס געפונען אין ענגלאַנד.

אין יאָהר 833 האָט דער קעניג פון מאַריציען אַרויסגעגעבען אַ שריפטליכען בעפּעהל לויט וועלכען די גייסטליכע בעקומען דאס אייגענטום-רעכט אויף די אונגעווענליכע גיטער, וואס זיי האבען בעקומען פון יודען אַלס מתנה אָדער משכון, דאס בעווייזט אויך אַז יודען זענען נאָך פריהער געווען אין ענג-לאַנד.

ווי געזאָגט זענען פּערהאַנגען פער-שידענע היסטאָרישע לעגענדעס לויט וועלכע עס זאָלען זיך האבען געפונען יודען אין אייראָפּאַ נאָך פאַר קריסטוס'ן אָבער אזוי ווי קיין גענויע היסטאָרישע מאָטעריאַלען וועגען דעם זענען נישט פּערהאַנגען, מוז מען זאָגען אַז די אמת'ע צייט ווען די ערשטע יודען האבען זיך פּעזעצט אין אייראָפּאַ איז טראָץ אַלע ביז-איצטיגע אויספאַרשונגען נאָכנישט גענוי פּעסטגעשטעלט.

ווי אזוי יודען האבען געלעבט אין די אייראָפּעאישע לענדער אין די אור-אַלטע צייטען, וועגען דעם אין צווייטען ארטיקלע.

אַלישער.

מיהט זיך אריבערצוצוהיען די איינצעל-נע פרנסים אויף זייער צד און מען זאָגט צו קאַנצעסיעס און עולם הבא...

ווער שמועסט די גאס קאָכט ווי אין אַ קעסיל, איבערהויפט האָבען מיר באַדן נאָך די וואהלען געהאַט גאַנצע 4 טעג יום טוב ווי יודען האבען צייט האָבען זיי אָנגעפילט די אַלעזען און געהאַלטען אין איין שמוסען און צוזאַ-מענגעשעצט ווער מיט וועמען עס וועלען זיך פּעראייניגען און די פאנ-טאָזיע האט זיך צושפּיעלט און מען האָט אויפגעשטעלט גאַנצע טורעמס און זיי באַדן איינגעוואָרפּען און אויפגע-שטעלט אַנדערע.

און די פראָקציעס האָלטען אויך אַב צווישען זיך ויצונגען און בעראַטונגען און קאָמבינירען ווי אזוי זיי זאָלען אר-בייטען אין דער קינפּטיגער קהלה.

פנים חדשות.

איין זאך מוז מען פּעסטשטעלען, אַז דאָס פנים פון דער היינטיגער קהלה וועט גאַנץ אַנדערש אויסזעהן ווי די פרייגע קהלה. אַנדערע מענשען מיט אַנדערע אנ-שוואונגען און אויך פּעהיגערע ווי די אַלטע קהלה.

איז טאַקע דער אינטערעס זעהר גרויס צו זעהען ווי אזוי די מענשען וועלען סאָנייערן די אַרבייט פון דער קהלה. ווערט טאַקע די ערשטע ויצונג וואָס דאַרף פאַרקומען ערוואַרט מיט'ן גרעס-טען אימגעדוילד.

לויטן.

אנדערע גלויבט מען שטענדיג מעהר

מיר וועלען דעריבער נישט רעדן אליין וועגען זיך — דאס האָרט האבען אונזערע אָנזעהער. טייערער מענטשן וואָס האבען שוין אויסגעוויסן דאס פון יאָהרען לאַנג בעקאנטען מיטלען וואָס לעבט אויף דאס בלוט און נערווען „Fregalin“ זענען נישט פערטירט געווארען. פאר אויסגעוועהליכן ווירקונג האט זיך ארויסגעוויזן Fregalin ביי געוועזענעם אלגעמיינע אבשהוּ כונג, אויסגעמאטערטקייט, קאפ-שווינדלעך און רעוואטאטישע ליידען. פרעגט ביי א דאקטאר, כדי צו קענען בעקעמפן די שוועריגקייט

מיר גיבען דא און משפט אליין וואס איז Fregalin אין אונזער ארכיוו געפונען זיך טייערע דאנק-בריוו פון לאנד און ארטיסטן, וועלכע זענען אונז געגעבן פאר דאנקבארקייט און אנערקענונג. יעדער קען זי באוועהן אין אונזער ביראָ. אלע דאנק-בריוו זענען בעשטעטיגט דורך א נאטאריס. פרעגאלין קען מען בעקומען אין אלע אפטייקען. דאס ארויסקלעבן ערלעבט Artus-Apotheke Gdańsk אויסגעארבייט אונטער דער קאנטראָל פון ערנסטע וויסענשאפטס-מענטשען.

אויף פערלאנג שיקען מיר ארויס אומזיסט אָהן התחייבות א פראגע-שאַטעל FREGALIN צוזאמען מיט'ן גאלדענעם לעבענס-בוך. שרייבט באַלד, אזוי לאַנג ווי די פראגעס זענען נאָך נישט צוכאפט, לויט'ן אדרעס:

Dr. med. H. SCHULZE, G. m. b. H. Berlin — Charlottenburg 2|5051

ביילעגענדיג דעם קופאָן (ארויסקלעבן אַלס דרוק-זאָך).

איך בעהט ארויסקלעבן אומזיסט און אָהן א התחייבות פראגעס

Fregalin—מיטלען וואָס לעבט אויף דאס בלוט און נערווען ווי אויך דעם גאלדענעם לעבענס-בוך.

נאָמען און פאמיליע

בעשעפטיגונג

אַרט

נאם

5051.

פערלין-רייניקענדאָף וועסט - שטר. 20 דס 80 23.11.30.

איך האָב נישט לאַנג געענדיגט 63 יאָהר און פון 30 יאָהר האָב איך געליטען אויף מאָגען קרעמפּן-גען, צו עטליכע שעה יעדע נאָכט. שוין דער ענטהאַלט פון פראָגע-זענדונג האָט געברענגט אזא בע-טערינג אז איך האָב עס בעשטעלט. איך שטעל פּעסט אַז דער געזונד-צושטאַנד בעסערט זיך און כּיטאַף רוחיג. אייער פרעפאראט קען איך אלע עפּעספּעלען.

נאָכ'ן פערברויכענען פּאַס-טעלען Fregalin לייט איך מעהר נישט אויף האַרץ - קלאָפּעניש און קאָפּ-שווינדלעך. איך דאַנק האַרציג. איך וועל שטענדיג רעקאָמענדירען Fregalin איך שאָן אויך זייער אָפּ און רעקאָמענדיר די פּאַסטי-קעס Fregalin פון ספּאַרט-שטאַנדפונקט.

יאָהאַן צילגעס.

פירשטענהאזען פאָ וואָל-קלינגען סאַאַרגער. פירש-טענסט. 7. 5.10.30. מיין פרוי האָט געליטען צויליכע אַ מערידען און קרעטשען אין די קנע-כעל. איך האָב מיר געהייסען שי-קען Fregalin איך מוז פּעסט-שטעלען, אַז דער רעזולטאַט האָט איבערגעשטיגען מינע דערוואַר-טונג. זי לייטען האָבען אינגאנצ-צו אַנגעשטערקט. דער אַלגעמיינער זעלבסט-געפיהל איז בעפרידיגונג. אסקאר הענטשעל.

ליקערסדאָף 79 פא. קאמען און זא. 10.9.30. זייט אַ לענגערע צייט האָב איך געליטען אויף וועהטאָן אין קרייץ. מערידען און קרעטשען אין די קנע-כעל. איך האָב מיר געהייסען שי-קען Fregalin איך מוז פּעסט-שטעלען, אַז דער רעזולטאַט האָט איבערגעשטיגען מינע דערוואַר-טונג. זי לייטען האָבען אינגאנצ-צו אַנגעשטערקט. דער אַלגעמיינער זעלבסט-געפיהל איז בעפרידיגונג. אסקאר הענטשעל.

געלען, גופען-לאַנד נ. 5. 28.9.30. די ווירקונג פון „Fregalin“ איז וואונדערבאר. מיט פרייז קען איך מודיע זיין אַז „Fregalin“ האָט מיר זעהר געהאַלפּען. זייט אַ לענגערע צייט האָב איך געלי-טען אויך שטארקע ווייטאָגען אין מאָגען, נאָכ'ן געברוי-ען די טאָב-לעטקעס Fregalin האָבען די ווייטאָגען אינגאנצ-צו אַנגעשטערקט. דער אַפּעטיט איז צווייגלעכעקומען. מינא ראווע.

נוסביי ביי ברעסטען. 1 באדען. 5.10.30. איך בין מודיע, אז Fregalin האָט מיר בעפרייט פון וועהטאָן אין קרייץ. די הענד האָבען מיר אויפ-געהערט צו מאטערען. איך דאַנק האַרציג פאַר Fregalin וועלכען איך וועל אַלעמען רעקאָמענדירען. אירוע בישהאר.

דעם אַפּאַהל פאַר האַנאליאזיע און וואסער-לייטונג וואָלען איין-מאָהנען די ווירטעלייט.

ביז איצט איז אָנגענומען געוועזען אַז פאַר קאַנאַליאַזיע און וואַסער-לייטונג טונג זענען פונאַנדערנשיקט געוואָרען רעכנונגען צו די לאָקאַטאָרען, וועלכע האָבען געדאַרפט זעלבסט די רעכנונגען בעצאָהלען.

נישט אָפּגענוג פון דעם איז די הויזווירטען צוגעשיקט געוואָרען בעזונ-דער רעכנונגען.

לעצטענס האָט די פערוואַלטונג פון דער קאַנאַליאַזיע און וואַסער-לייטונג געענדערט דעם סיסטעם און ארויסגע-שיקט בלוז צו די הויזווירטען געמיי-נזאמע רעכנונגען, אזוי אַז די ווירטען וועלען מווען דעם אַפּאַהל ביי די בע-זונדערע לאָקאַטאָרען אליין איינמאָ-נען.

דער דאָזיגער סיסטעם איז איינגע-פיהרט געוואָרען אָנהויבענדיג פון חודש-פּאַריז.

בעלייטונג אין די פאַרשטעט.

די טעג זענען שוין אוועקגעשטעלט געוואָרען לעמפ און בעלויטען די פאַרשטעט סטראָדאָס און זאָטשיש, וועלכע זענען ביז איצט געווען פער-זינקען אין געדיכטע פינסטערניש. אויסער די דאָזיגע געגענדען זענען נאָך צוגעגעבען געוואָרען אַ גאַנצע רייע לעמפ אין ראָקאָו. די דאָזיגע לעמפ זענען נישט קיין גרויסע, אָבער דאָך בעלויטען זיי די דאָזיגע געגענדען אין אַ געניגענדער מאָס.

לען ווייטער קאָנען בלייבען אָהן דעם ווירט'ס ערלויבניש, דאָגענען אויף אַ נייעם סובלאָקאַטאָר וועט מען די פּר-לויבניש יאָ דאָרפּען האָבען.

פערטער פון מאַגיסטראַט אין דער פאַבאָר-קאָמיטע.

אין מאַגיסטראַט איז אָנגעקומען אַ ברעף פון דער מיליטער-מאַכט וועגען בעשטימען צוויי דעלעגאַטען אַלס פּער-טרטער פון דעם מאַגיסטראַט אין דער פאַבאָר-קאָמיטע.

אויף דער לעצטער זיצונג פון ביי-ראַט זענען אין דער דאָזיגער קאָמיטע דעלעגירט געוואָרען די ה"ה בראַקסא-טאָר און אַלס פּערטרטער ה' פאָגעל-בויס.

נייע שטאַדטישע אויטאָבוסען.

די ביז איצטיגע שטאַדטישע אויטאָ-בוסען וועלען אין קורצען איינגעטוישט ווערען אויף נייע גרויסע 12 אויטאָב-וסען, וועלכע וועלען זיין איינגעפאָרדענט לויט דעם סיסטעם פון די טראַמ-וויי-אויטאָבוסען אין אַנדערע שטעט.

די אויטאָבוסען וועלען זיין פון דער פּוילישער אויטאָ פאַבריק „אָרווס“.

אין צוזאַמענהאַנג דאָמיט איז אַרויס-געזאָגט געוואָרען דורך די פּעראניטע-רעסירטע קרייזען די מיינונג, אַז ביים לאָזען אין פּערקעזער די נייע אויטאָ-בוסען וועלען בעדייטענד פערלענגערט ווערען די ליניעס, אזוי אַז די אויטאָ-בוסען זאָלען קורסירען אויך אין די נאָהנטע צווישענשטעטישע געגנ-דען.

דער דירעקטאָר האָט אויך פּער-שפּאַכען אַז ווען עס וועט פאַרקומען אַ קאַנפּערענץ פון די הויגע אַנדערע בענק וועגען בעדיינען די קונדען פון דער באַנק שלאָנסקי וועט ער ספּעצ-יעל צו דעם צוועק קומען קיין טשענ-סטאָאָו, און ער וועט די דאָזיגע בענק געבען רע-דיסקאָנטאָ אין דער באַנק גאַס. קראַיאָווענאָ, פּדי די בענק זאָלען קענען בעפרידיגען די פּויריגע קונדען פון באַנק שלאָנסקי.

די קאַנפּערענץ האָט געדויערט לערך אַ שעה צייט.

געשאפּען אַ האַמיטעט צו פייערען דעם האַפּעראַטישען טאָג.

רען דער צירקולאַר פון דער צענטראַלע וועלכע גיט איבער אַ פּראָגראַם פון דער פייערונג.

נאָכדעם ווי עס ווערט געפיהרט אַ קורצע דיסקוסיע ווערט איינשטימיג בעשלאָסען צו שאפּען אַ פייערונגס-קא-מיטעט.

אין קאָמיטעט איז אויך אַריין אונ-זער מיטאַרבייטער ה' מ. קרעמטקי.

וועגען גענויען פּראָגראַם פון דער פייערונג וועלען כּייר נאָך בעזונדער מעלדען.

צימערען נייע סובלאָקאַטאָרען.

פען בעטען דעם הויז-ווירט, אַז ער זאָל מסכים זיין. איצט אָבער וועט אַריינגעטראָ-גען ווערען אַ געזעץ, אַז אַ סובלאָקאַטאָר וואָס וויל פּערידיגען אַ צימער צו אַ סובלאָקאַטאָר, וועט מווען האָבען די ערלויבניש פון ווירט. נאָר די סובלאָ-קאַטאָרען וואָס וואוינען ביז איצט, ווע-

די פּראָנציווען ווילען נישט אריינלעגען קיין פרישע קאָפיטאַלען אויב די פּויל-לישע רעגירונג וועט נישט אויך אַריי-לעגען אַזאָ סומע.

דער דירעקטאָר האָט אויך ערקלערט אַז ווי עס איז איהם בעוואוסט זענען דער רוב קליינטען פון דער באַנק אין טשענסטאָאָו געווען יודען און כמעט אלע האבען זיך רעזעל אַויפּגעפיהרט, די ליקווידאַציע וועט נישט פאַרקומען מיט אַמאָל, נאָר זי וועט זיך ציהען לערך 7-8 חדשים, כדי די קונדען זאָ-לען זיך במשך דער צייט קענען ווי עס איז איינגעדענק.

לויט דער איניציאַטיוו פון דער האַנ-דווערקער-באַנק איז פּערגאַנגענעם מאָנ-טאָג צוזאַמענגערופּען געוואָרען אַ ריי-הע פאַרשטעהער פון קאָאָפּעראַטיווע, ווירטשאַפּטליכע, קולטורעלע און ביל-דונגס-אינסטיטוציעס, כדי צו בעטיילי-גען זיך אין יום-טוב פון אינטערנאַציאָ-נאַלען קאָאָפּעראַטיווען טאָג וואָס פאַלט אויס דעם 14-טען יוני ד.

אין דער קאַנפּערענץ האָבען זיך בע-טייליגט פאַרשטעהער פון 16 אינסטי-טוציע, עס איז אַדורכגעלעזט געוואָ-רען זאָל נישט טאָרען פּערידיגען

די פּוילישע צייטונגען ברענגען אַ טענסאַציאָנעלע ידיעה וועגען סובלאָ-קאַטאָרען.

ביז איצט איז געווען דאָס געזעץ, אַז אויב איינער, וואָס האָט אַ דירה, האָט געוואָלט פּערידיגען אַ צימער צו אַ סובלאָקאַטאָר האָט ער נישט געדאַר-

ט זייערען אַרדיינסקי האָט דער דעלעגאַציע ערקלערט אַז די באַנק-של-מוז זיך איבעראַל ליקווידירען דערפאַר ווייל דער גרעסטער טייל פון אַקציע-קאָפיטאַל איז פּערלירען געוואָרען, און זייערען לאַנד.

האָב איך געוואָלט מאַכען אַנאַלאָגיע, אַ סך-העל פון דעם אַלעס, נעם איך צוגוף די מחשבות און וויל זאָגען אַ טרעפליך וואָרט, פּלאַנטערט זיך מיר פּלאַנצירט דער געדאַנק וועגען די גע-שאַכטענע הינדלעך און די קילאַס-מעהל וואָס די פּערשידענע וואַהל-קא-מיטעטען האָבען געזאָלט געבען, אַז מען זאָל שטימען פאַר זייערע ליסטעס.

אין וויל שרייבען וועגען דעם אויט-טערלישען קריזיס, וואָס הערשט ביי אונז און וועגען דער לאַגע וואס ווערט ביי אונז פון טאָג צו טאָג אַלץ ערגער, אָבער באוּתה הרגה פליטה מיר אַדורך אַ מחשבה - צי עס וועט פאַרקומען אַ פּעראַיינגונג צווישען די היגע פּראַק-ציעס אין דער קהלה און ווער וועמען וויל אַריינגענאָרען אין זאָל אַריין...

די אַלגעמיינע פּערוואַלטונג פון דער „לירא“.

פּערגאַנגענע וואָך איז פאַרגעקומען אין אייגענעם לאָקאַל סטראַזשאַקא 8 די אַלגעמיינע יעהרליכע פּערוואַלטונג פון דער געזעלשאַפט „לירא“.

די פּערוואַלטונג עפענט ד"ר מערינג, אַלס פאַרזיצער ווערט געוועהלט ה' פ. שפירא, אַלס ביזויצענדע די ה"ה מאָג. זילבערבערג, גראַפּינער, סעקרעטאַר - האַלאַנד.

דעם טעטיגקייטס - בעריכט גיט אַב ד"ר מערינג און דעם קאַסע - בעריכט גיט אַב ה' לעוויט.

אין דער דיסקוסיע נעמען אַנטהיל די ה"ה מעסער, זילבערבערג א. אַנד. אין רעזולטאַט ווערט דער בעריכט גענומען צו קענטניש און דער אָפּטרעטענדער פּערוואַלטונג ווערט אויסגעדריקט אַב-סאַלטאַריים.

נאָך וועגען דער ליַהוויאַציע פון באַנק - שלאָנסקי.

זייער אינטערווענץ פאָלגענדע פרטים: קומענדיג קיין וואַרשא האָט די דע-לעגאַציע זיך געוואַנדען צום דעם. ווישליצקי, וועלכער איז מיט זיי אוועק צום גענעראַל-דיירעקטאָר פון דער, באַנק גאַספּאַדאַרטטווא קראַיאָווענאָ" וועלכע איז ווי בעוואוסט געווען בעטייליגט מיט 50 פראָצ. אַקציעס פון דער באַנק-שלאַנסקי) און איהם איבערגעבען דעם מעמאָריאַל.

דירעקטאָר קאַרדיינסקי האָט דער דעלעגאַציע ערקלערט אַז די באַנק-של-מוז זיך איבעראַל ליקווידירען דערפאַר ווייל דער גרעסטער טייל פון אַקציע-קאָפיטאַל איז פּערלירען געוואָרען, און זייערען לאַנד.

האָב איך געוואָלט מאַכען אַנאַלאָגיע, אַ סך-העל פון דעם אַלעס, נעם איך צוגוף די מחשבות און וויל זאָגען אַ טרעפליך וואָרט, פּלאַנטערט זיך מיר פּלאַנצירט דער געדאַנק וועגען די גע-שאַכטענע הינדלעך און די קילאַס-מעהל וואָס די פּערשידענע וואַהל-קא-מיטעטען האָבען געזאָלט געבען, אַז מען זאָל שטימען פאַר זייערע ליסטעס.

אין וויל שרייבען וועגען דעם אויט-טערלישען קריזיס, וואָס הערשט ביי אונז און וועגען דער לאַגע וואס ווערט ביי אונז פון טאָג צו טאָג אַלץ ערגער, אָבער באוּתה הרגה פליטה מיר אַדורך אַ מחשבה - צי עס וועט פאַרקומען אַ פּעראַיינגונג צווישען די היגע פּראַק-ציעס אין דער קהלה און ווער וועמען וויל אַריינגענאָרען אין זאָל אַריין...

קליינער פּעליעטאָן.

א דבוק ר"ל...

עפּיס אַ דבוק ר"ל איז אַריין אין מיין מח, עס האָט אָפּגעטעמפּט אַלע מינע חושים און לאָזט מיך נישט דענ-קען וועגען קיין אַנדערע פּראָבלעמען אויסער - די פּערשאַלטענע קהלה-וואַהלען.

עס איז שוין נאָכ'ן טאַראַרעם, דאס שמץ וואס האָט זיך געשׂיט ווי „רומע-וויסקי“ פון אַ חרובה, האָלט זיך ביים איינשטילען, און דאָס יידישע זעבען וואָס האָט די לעצטע וואָכען שטאַרק „אויפּגעלעבט“ האָלט ביים צוריק אַנט-שלאָפען ווערען און איך האָב אויך געוואָלט לויט דער שטימונג פון „פּאַלִק“ זיך נעמען צו מיין געוועהנליכע טאָג-אַרבייט און - איך קאָן נישט, פון וואָס איך זאָל נישט טראַכטען, קריכט מיר אַלץ די קהלה אין קאָפּ אַריין.

צו אַלדען גוטע יאָהר, ווי אַזוי בע-פרייט מען זיך פון די נאַרישע פּאַס-קידנע מחשבות...

אַט למשל האָב איך געוואָלט שריי-בען אַ פּעליעטאָן וועגען שפּאַניען, איך האָב זיך געוואָלט אָפּרעכנען מיט די

קליינער פּעליעטאָן.

א דבוק ר"ל...

עפּיס אַ דבוק ר"ל איז אַריין אין מיין מח, עס האָט אָפּגעטעמפּט אַלע מינע חושים און לאָזט מיך נישט דענ-קען וועגען קיין אַנדערע פּראָבלעמען אויסער - די פּערשאַלטענע קהלה-וואַהלען.

עס איז שוין נאָכ'ן טאַראַרעם, דאס שמץ וואס האָט זיך געשׂיט ווי „רומע-וויסקי“ פון אַ חרובה, האָלט זיך ביים איינשטילען, און דאָס יידישע זעבען וואָס האָט די לעצטע וואָכען שטאַרק „אויפּגעלעבט“ האָלט ביים צוריק אַנט-שלאָפען ווערען און איך האָב אויך געוואָלט לויט דער שטימונג פון „פּאַלִק“ זיך נעמען צו מיין געוועהנליכע טאָג-אַרבייט און - איך קאָן נישט, פון וואָס איך זאָל נישט טראַכטען, קריכט מיר אַלץ די קהלה אין קאָפּ אַריין.

צו אַלדען גוטע יאָהר, ווי אַזוי בע-פרייט מען זיך פון די נאַרישע פּאַס-קידנע מחשבות...

אַט למשל האָב איך געוואָלט שריי-בען אַ פּעליעטאָן וועגען שפּאַניען, איך האָב זיך געוואָלט אָפּרעכנען מיט די

מלחמה איבער דער ליסטע און אין שבת האָט איין חסיד געוואָרפּען אַ לייכטער דעם צווייטען אין קאָפּ אַריין און געטראָפּען אין אַ שויב אַריין...

צי וועט ר' מענדל פאָגעל קומען אין דער קהלה אַריין? צי וועלען די דאָקטוירים זיך אויסלענען רעדען יו-דיש אין דער קהלה, ווער וועט אַריין אין דער פּערוואַלטונג און צי וועלען זיי באמת עפעס אויפטהון און אויך ענבערט מיר דער מוח צי וועלען טאָקן די פּיל-צער חסידים איינגארדענען אַ אַרבייטס-פּערמיטלונגס-ביראָ און וועלען זיך בע-מיהען, אַז אונזערע יידישע פאַבריקאַ-טען זאָלען צונעמען יידישע אַרבייטער?

אַט די דאָזיגע געדאַנקען לאָזען מיך נישט לעבען, זיי גיבען מיר נישט קיין רוח, זיי פּעריאָגען פון מיר אַלע וויכ-טיגע אַקטועלע פּראָגען.

איך וויל זיי פּעריאָגען, גענוג זיך אַרומגעפאַסטעקט מיט דער פאַסקידטווא אַזוי פיעל וואָכען, איך וויל זיך פון זיי בעפרייען, נאָר זיי ווילען מיר נישט אַרויס פון מוח, זיי פּענעמען מיר אַלע חושים, נישט אַנדערש נאָר אַ דבוק ר"ל מיט די דאָזיגע וואַהלען. געוואָלד, וואו בעפרייט מען זיך פאַרט? סמאָל.

קליינער פּעליעטאָן.

א דבוק ר"ל...

עפּיס אַ דבוק ר"ל איז אַריין אין מיין מח, עס האָט אָפּגעטעמפּט אַלע מינע חושים און לאָזט מיך נישט דענ-קען וועגען קיין אַנדערע פּראָבלעמען אויסער - די פּערשאַלטענע קהלה-וואַהלען.

עס איז שוין נאָכ'ן טאַראַרעם, דאס שמץ וואס האָט זיך געשׂיט ווי „רומע-וויסקי“ פון אַ חרובה, האָלט זיך ביים איינשטילען, און דאָס יידישע זעבען וואָס האָט די לעצטע וואָכען שטאַרק „אויפּגעלעבט“ האָלט ביים צוריק אַנט-שלאָפען ווערען און איך האָב אויך געוואָלט לויט דער שטימונג פון „פּאַלִק“ זיך נעמען צו מיין געוועהנליכע טאָג-אַרבייט און - איך קאָן נישט, פון וואָס איך זאָל נישט טראַכטען, קריכט מיר אַלץ די קהלה אין קאָפּ אַריין.

צו אַלדען גוטע יאָהר, ווי אַזוי בע-פרייט מען זיך פון די נאַרישע פּאַס-קידנע מחשבות...

אַט למשל האָב איך געוואָלט שריי-בען אַ פּעליעטאָן וועגען שפּאַניען, איך האָב זיך געוואָלט אָפּרעכנען מיט די

המדרש, יעקב ראָזענבערג, אָדער זיג-מונט שטילער.

איך וויל שרייבען וועגען דער קא-מערדע מיט'ן זונטאג-רוה, וועגען וואָס עס ווערט אַזוי פיעל געפלאַפּעלט און פּערשאַפט נאָר ביזי בלוט און חרפה, און סוף פל סוף וועט דער זונטאג-רוה נאָך אָפּגעהיטען ווערען מיט מעהר שטרענגקייט און די יודען, וועלכע האַלטען שבת, און זונטאג וועלען זיי האַנדלען, וועלען האָבען פּראָטאַקאָלען מעהר ווי זייערע סחורות בעטרעפּען, און די לאַגע וועט נאָך

Starszy felczer,

S. MITTLER, Częstochowa

Piłsudskiego 5, I piętro

Telefon 8-04

Szczepienie ospy świeżą krowianką.

NIEMIŁA WONA RAK NOGIPACH

USUWA ZNANY I NIEZASTĄPIONY od 1/2 WIEKU

SUDORYN

FABRYKA CHEM. FARMACEUT. AP. KOWALSKI WARSZAWA.

וואָרנונג צו אַלע בעל - מלאכות!

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט וואָס עס איז שוין געוואָרען אדורכגעפיהרט די ענזאמענ'ס ביי די מייסטער, וועלען אין די נאָהנטסטע טעג פאַרקקומען קאַן-טראָלען פון דער מאכט אין די וואַרשאַטען, צו יעדער מיימטער האָט געשלאָ-טען אַ אַבמאַך (קאָנטראַקט) מיט זיין לערן יונגעל וואָס האָט נאָך נישט די פולע 18 יאָהר און צו ער בעזוכט די אָווענד-קירסען. דעריבער וואָרנען מיר אַלע מייסטערס אויסצופיהרען די אויבענדערמאָנ-טע פאַרמאָליטעטען, בפדי נישט צו ווערען בעשטראַפּט פון דער מאכט, פאַר וועלכען מיר וועלען נישט טראָגען די פערזאָנטוואָרטליכקייט.

מיט אַכטונג
די פערוואַלטונג
פון צענטראַלען יוד. האַנדווערקער-פערבאַנד
אין טשענסטאָכאָו.

בעמערקונג: די איינשרייבונגען אויף די אָווענד-קורסען אויפ'ן נייעם שול-יאָהר קומען שוין פאַר יעדען טאָג פון 6-8 אָווענד אין דער קאָנצעלאַריע פון דער שולע, גאַרנאַצערס 8-10, די אַבמאַכען מיט די לערן-יונגלעך ווערען ערלעדיגט יעדען טאָג פון 7-10 אָווענד אין סעקרעטאַריאַט פון יודישען האַנדווערקער-פערבאַנד, אַלע 12.

צום וומער-סאנראלען,סעוואן! סקאק=גימנאסטיק,

פריהמאָרגען-לאַטשען צו מעסיגע פרייזען

איין קאַפּ. **„א ב ו ב י ע“** נייער מאַרק 2 טעל. 860
הורט. רעיעלע אויספיהרונג. דעטייל.

Czy wiecie już, że światowej sławy **ORIENT - HENNA - SHAMPOON'EM** każdy może sobie bez trudu PRZEZ ZWYKŁE MYCIE doskonale ufarbować włosy na dowolny kolor, lub siwym pierwotny kolor przywrócić? Wszystkie kolory od najjaśniejszego do najciemniejszego łącznie z najmodniejszymi **ŻŁOTY BLOND** dla blondynek, **TYCJAN i MAHONIOWY** dla brunetek. — Żądać w składach aptecznych, perfumerjach i u fryzjerów — Gdzie jeszcze niema w sprzedaży, prosimy nadesłać znaczkami zł. 2 i podać żądany kolor, poczem prześlemy kopertę próbną Generalny przedstawiciel na Polskę: **FR. BOGACZ, Bydgoszcz, Dworcowa 98.**

„KOWALSKINA“

USUWA NAJSILNIEJSZE BÓLE GŁOWY

FABRYKA CHEMICZNO-FARMACEUTYCZNA „AP. KOWALSKI” WARSZAWA.

טשענסטאָכאָו אַכטונג: ספּעציעל אויף דער צייט פון שווערען קריזיס **זענען די פרייזען פערקלענערט!**

נאָר א גרויס קינאָ קען זיך ערלויבען די בעסטע פאַרגראַמען פאַר בייליג געלד! בײַן אָנהויב פון די פאַרשטעלונגען אַלע פּלעצער **צו 75 גראַשען.**

אויף די איבריגע סעאָנסען קרועסלע 1-75 גר., 2-1 זל., 3-1.20 זל.

קינעמאַטאָגראַפיש קונסטווערק! וועלט - שטאַגער!

DUSZE CZARNYCH (Halleluja)

אונגעוועהנליכע דראַמאַ, ריהערנדע מיט דער אָריגינאַליטעט, קלאַנג און רעזש! די גאַנצע וועלט איז פּעלזליכטען מיט דעם פילם! — ענטוואַזאָם! — שפּאַנאָנג!

די גרעסטע פילם-קריטיקער האָבען זיך וועגען דעם פילם ארויסגעזאָגט מיט גרויס ענטוואַזאָם, אַבשטענדיג ווי געהערט די גרויסע אַרטיסטישע ווערט פונ'ם פילם.

Kajdany namiętności

פון היינט פרייטאג ד. 29 און ווייטער מעכטיגע דראַמאַ געשטיצט אויף א היינט וועלט'יגען „פּאָסט“, וועלכער האט אומזיסט געפרובט פערזוכען דאס פערגעניגען און פריי-ליכקייט פונ'ם לעבען. אין די חופּט-ראַלען די שעהנע קלער ווידעאָר און דער אין דאָפּלעטער ראָל פון אַנאַלעסן און יונגען **ריקאַרדאָ קאַרטעז**, בעמערקונג: צווישען אנדערע ענטהאַלט דער פילם 2 אקטען פון דער אָפּערע „פּאָסט“ אין דער אויספיהרונג פון אַרטיסטען פון „מעטראָפּאָליטאַן-אָפּערע“ איבער'ן פראַגראַם הערליכע מורח-ערצעהלונג „אויפ'ן פּעריסשען מאַרק“.

טרהערען פון מוטערס... פערלירערנע האָפּנונגען... וועהאַג, פערירומטקייט און פערלירענקייט. מעכטיגסטע מיטרייסענדע דראַמאַ פון נויט, געפאַלענקייט, גליק און לעיבע אין יייעסטען און בעסטען קלאַנג-פילם אין די הויפט-ראַלען די נייעסטע בעסטע קלאַנג-פילט אַרטיסטען: **Luiza Dresser Junne Collyer, Joyce Comton** — א חוץ דעם קלאַנג-צוגאַבען.

פרייזען פון די פלעצער 60 גר. 1.80 זל. 1.20 זל.

נאָכ'ן אָדורכרעדען אייניגע פראגען איז בעשלאָסען געוואָרען צו גרינדען אַ קאַמיטעט, וועלכער זאָל אָנפיהרען מיט דער הילפּט-אַקציע. אין דעם דאָזיגען קאַמיטעט זענען אויסגענוציהלט געוואָרען צווישען אַן-זערע: פרעזעס גאָדשטיין, ד"ר לי-פּינסקי, פּוילק, טשעפּלינסקי, פרעזעס קאַהן א. א.

צום סוף איז בעשלאָסען געוואָרען איינצואַרדנען אויף דעם צוועק דעם 14 ק. ה. א פערזוילונג אין שטאָדט-שען פארק, פונאנדערשיקען זאמעל-ליסטעס צו פערשידענע פירמעס.

צוליב דעם אָבער וואס דאס איינ-אָרדנען די פערזוילונג האט אָנגע-טראָפען אויף אַ געגענערשאפט מצד איי-ניגען אַנוועזענדע — איז צום סוף גע-ענדערט געוואָרען אַז די פראגען זאָלען ערלעדיגט ווערען דורך דעם קאַמיטעט זעלבסט.

בעריכט פון אויספיהרען דעם שטאָדטישען בודזשעט,

די רעוויזאָנס-קאַמיטע ביים מאַג-סטראַט איז איצט צוגערעטען אָדורכ-צוקוקען דעם בעריכט וועגען דעם אויס-געפיהרטען בודזשעט פון פויריגען יאהר אין דער קאַמיסיע געהען אַריין די ה"ה ט. פאָגעלבוים, דיר. וולדאָווסקי, באַגאַבאָוויטש און קאַבילעצקי.

עס איז ביי דער געלעגענהייט כדאי נאָכאמאַל אָנצוווייזען אַז ביים אויספיה-רען דעם בודזשעט האבען אממעהר-סטען געליטען די יודישע אינסטיטוציעס וועלכע האבען נישט בעקומען אויסגע-צאָהלט זאָגאר די צוגעזאָגטע סובסידיעס.

פון „בית לחם“.

די אַקציע פון בלימעל-טאָג האָט דעם „בית לחם“ געברענגט די פערגאַנגענע וואָך הכנסה 516.73 זל.

נדבות אין רעדאַקציע.

ה' לואיס ווינטער פון ניו-יאָרק זיי-ענדיג אין טשענסטאָכאָו צו גאָסט האט געשענקט 50 זל. פאר'ן יודישען שפּי-טאָל און 10 דאָלאַר פאר „הכנסת אור-חיים“ אויפ'ן נאָמען פון זיין מוטער רחל.

מ. ברוזסקי 3 זל. פאר בית לחם, מאיר פייגענבוים 2 זל.

ODCISKI

ZGRUBIAJA KRAJAL

USUWA BEZ BÓLU BEZPOWROTNE

ZNANY OD 40 LAT

KLAWIOL

FABRYKA CHEMICZNO-FARMACEUTYCZNA „AP. KOWALSKI” WARSZAWA.

קינאָ

CASINO

די פרייזען זענען ערנידריגט **קרועסלע פון 75 גראַשען.**

די פרייזען זענען ערנידריגט **קרועסלע פון 75 גראַשען.**

Teatr „ODEON“

אַלע 27.

לעצטער סעאנס 9-30 אָווענד.

קרוסלע 1 טע-2 טע-פּלעצער

1 זל. און 1 זל. 20 גר.

ערשטער מוטער-האַפּטער קלאַנג-קינאָ **Nowości**

אַלע 12

לעצטער סעאנס 9-30 אָווענד.

היינט און ווייטערע טעג.

קעניגסהוטע א. אנד. צום דאָזיגען טורן-פעסט פאָהרען אַב אַנטיליצונעמען אין די דאָרטיגע קאַמ-פען, די ספּאָרטלעך פון היגען יודישען טורן-און ספּאָרט-פּעראַיין: בערעק ווייס-בערג, משה קויפּמאַן, יוסף הייך. עס איז דאָס ערשטע מאָל, ווען יו-דישע ספּאָרטלעך פון טשענסטאָכאָו זאָ-לען פאָהרען אַנטייל נעמען אין אויס-לענדישע קאַמפען.

אויף דער לעצטער זיצונג פון דער פערזאָלטונג פון יודישען טורן - און ספּאָרט-פּעראַיין איז בעשלאָסען געוואָ-רען צו גרינדען אַ ראָווערן - סעקציע ביים פּעראַיין. עס ווערען דעריבער גע-רופען די אַלע מיטגלידער, וועלכע האָ-בען ראָווערן און די געוועזענע מיט-גלידער פון דער ראָווערן - סעקציע „ספּאָרט“ צו רעגיסטרירען זיך אין סעק-רעטאריאַט פון פּעראַיין, אָדער ביים ח' בריף אין דער פירמע „עלעקטראַטעכ-ניקא“ אַלע 39. עס ווערען אויך דאָרט אָנגענומען איינשרייבונגען פון נייע מיטגלידער.

די לייכטאַלעטישע סעקציע פאַר פרויען און מענער ביים יוד. ספּאָרט-און טורן-פּעראַיין טרענירט נאָרמאַל 3 מאָל אין דער וואָך אונטער פאַכמעני-שער אָנפיהרונג.

פייערליכע שבועה פון מיליטער.

נעכטען 10 אָזייגער פריה איז אויפ'ן מאָגיסטראַט פלאַך, אין דער אַנוועזענ-הייט פון אָפיצירען-קאָרפּוס, סטאַראָסטע און אנדערע, פאַרגעקומען די פייערלי-כע שבועה פון יאָהרהאַנג 1909.

די שבועה פון די זעלנער האָבען אָבענומען די גייסטליכע פון יעדער אַמונה, דערונטער פון די יודען — דער רב ר' נחום אַש שליט"א.

נאָך דער פייערליכער צערעמאָניע האט דאָס גאַנצע מיליטער דעפילירט פאַר די אַנוועזענדע פאַרשטעהער.

9 אָזייגער אינדערפריה האבען זיך אין דער שטאָדט-שוהל צונויפגעזאַמעלט די יודישע רעקרוטען אונטער דער אָנ-פיהרונג פון אָפיצירען, וואו ס'איז אַב-געריכט געוואָרען אַ פייערליכע תּפלה. דער חזן ה' באדאש האָט זעהר שעהן געזינגען עטליכע געהעריגע קא-פיטלעך און דערנאָך האט דער רב ר' נחום אש שליט"א געהאַלטען אַ רעדע אין דער פוילישער שפּראַך וועגען דער בעדייטונג פון דער מיליטערישער שבועה.

צום סוף האבען אַלע זעלנער געזיג-גען דעם מיליטערישען הימן.

די וונטאג'דיגע אַלגעמיינע פּער-זאַמלונג פון באַנק-ספּולדזיעלעז.

מיר האבען שוין מיטגעטיילט אַז קו-מענדען זונטאג דעם 31 מאי, קומט פאַר די יעהרליכע אַלגעמיינע פּערזאָמ-לונג פון דער היגער קאָאָפּעראַטיווער יודישער באַנק ספּולדזיעלעז.

די דאָזיגע באַנק איז ווי מיר האָ-בען שוין בעטאָנט, די ערשטע און על-סטע יודישע קרעדיט-אינסטיטוציע אין אונזער שטאָדט, און זי האט צו פער-צייכענען אַ גרויסע און זעהר וויכטיגע טעטיגקייט אויפ'ן געביעט פון יודישען באַנק-וועזען אין טשענסטאָכאָו.

עס אונטערליגט נישט קיין שום צווייפעל אַז אַלע מיטגלידער וועלכע די באַנק דיענט מיט די וויכטיגסטע אינטערעסען פון זייער עקזיסטענץ ווע-לען זיין אַנוועזענד אויף דער אַלגעמיי-נער פּערזאָמלונג.

קאַמיטעט צו העלפען די געליטענע פון פערמלייצונג.

לויט דער אינציאַטיוו פון שטאָדט-קאַמיסאַר ה' בראַטקאָווסקי איז אין זאָל פון שטאָדט-ראַט פאַרגעקומען אַ זיצונג געווידמעט דער הילף-אַקציע פאַר די געליטענע פון דער פערמלייצונג אין דער ווילנער און ביאַליסטאָקער וואָיע-וואודסטוועס.

די זיצונג האט געפיהרט קאַמיסאַר בראַטקאָווסקי, וועלכער האט אָנגעווויזען אויף דער גרויזאַמקייט פון דער פער-פלייצונג, וואס איז שוין אין פוילען נישט נאָטירט געוואָרען פון צעהנדלי-גער יאָהרען.

די האַנדווערקער האָבען א פּרעכ-טיגען לאָקאַל.

ווי בעוואוסט האָט דער היגער האַנד-ווערקער פערבאַנד געטוישט זיין לאָ-קאַל פון אַלע 40 אויף אַלע 12. דער לאָקאַל איז אויסער דעם וואָס ער געפונט זיך אין צענטער שטאָדט, צייכענט ער זיך אויס מיט זיין גרויסען פערנעם און האט אַלע בעקוועמליכקיי-טען, איבערהויפט מאַכט אַ אימפּאָזאַנ-טען איינדרוק דער ספּעציעל רעמאַנ-טירטער זאָל, וואָס מאכט אַ אויסערגע-וועהנליכען גוטען איינדרוק מיט זיינע געמעלעכצער און ריינקייט.

אין קורצען וועט פאַרקומען דער חנוכת-הבית פון נייעם לאָקאַל.

צו פערדאָנקען דעם רעמאַנט און דעם עסטעטישען געשמאַק פון דער איינ-ריכטונג קומט די ה"ה דינאַלאָוויטש און בלום.

געגען האַרט-לייביגקייט און העמאָ-וואָידען, מאָנען און פּערדעס-סטערנונגען, לעבער-און מילך-געשטאַלענקייט, רוקען און קרייץ-שמערצען איז דאָס נאָטירליכע ביטער-וואַסער **Franciszka Józefa** יעדען טאָג עסטיכע מאָל גענומען, א הערליך מיטעל.

לידיא פאָטאַצקאַ איז טשענ-סטאָכאָו.

עס איז גענוג בלוז אדורכצולעזען דעם נאָמען פון די בעריהמטע קינסט-לערן און מען איז שוין זיכער אַז די אויפטריטען וואָס ווערען געגעבען דורך איהר מיט איהר אָנסאַמבאַ וועלען זיין קאַנצערט-פאַרשטעלונגען.

איבערהויפט מוז גענומען ווערען אין אַכט, אַז דער אָנסאַמבאַ איז אַ ערשט-קלאַסיגער, ווען עס בעטייליגען זיך אַזעלכע כחות ווי בוזאַן, שיגאַרין א. אנד.

היינט פרייטאג 9 אָווענד ווערט גע-געבען „דער הייליגער פלאָם“ מאָדער-נע פּיעסע אין 3 אַקטען, שבת אָווענד „די הערברסט-פידלען“.

עס איז מעהר ווי זיכער, אַז די 2 פאַרשטעלונגען וועלען מאַסענווייז בע-זוכט ווערען דורך די ליבהאַבער פון בעסערען יודישען טעאַטער.

די פאַרשטעלונגען ווערען געגעבען אין טעאַטער קאַמעראַליני.

„פרישניצע“.

דאָס באַד-אַנשטאַלט פון געבר. קרעמי-סקי סטראַזשאַקי 4, גיט די מעגליכ-קייט צו געניסען טאָג טעגליך פון פרישניצעס און עלעקטרישע וויבראַצ-יאָנס מאַסאַזשען צו ביליגע פרייזען.

א גראַנדיעזער קאָנצערט פון דער „לידא“.

מיטוואָך דעם 3-טען יוני ד. י. פּונק-ליך 9 אָווענד וועט אין גרויסען קינאָ-זאָל פון „קאַסינאָ“ פאַרקומען אַ גראַנ-דיעזער קאָנצערט פון די „לידא“.

די ווידער אויפּלעבענדע „לידא“ האט מיט איהר' ערשטען שריט וואָס זי האט געשטעלט, באַלד איבערצייגט, אַז איהר אַרבייט וועט געקרוינט ווערען מיט ערפּאָלג.

די עטליכע קאָנצערטען, וואָס זענען פאַרגעקומען, האבען זיך אויסגעצייכענט בליט זייער ערנסטקייט און קינסטלע-רישען הויך.

דאָס מאָל האָט די „לידא“ צוגע-גרייט אַ גראַנדיעזען קאָנצערט מיט דער בעטייליגונג פון כּאָר און סימפּאָ-נישען אָרקעסטער, וואו עס וועט צווי-שען אַנדערע אויך אויסגעפיהרט ווערען די „וואַלפּורגישע נאָכט“, מייסטערווערק פון מענדעלסאָן.

די בילעטען זענען צו ביליגע פריי-זען, און דער ברייטער עולם דאַרף בע-זוכען דעם באמת זעהר אינטערעסאַנ-טען קאָנצערט און געבען די מעגליכ-קייט די זעהר סימפּאָטישע געזעלשאַפט אַ עקזיסטענץ מעגליכקייט.

ספּאָרטלעך פון יודישען ספּאָרט-און טורן-פּעראַיין אויף א טורן-פעסט קיין אויסלאַנד.

זונטאג, דעם 31 ד. ח. קומט פאַר אין בויען (דייטשלאַנד) אַ טורן-פעסט פון לייכטאַטלעטיק, איינגעאָרדענט דורך דעם דאָרטיגען „הפּוח“, אין וועלכען עס וועלען זיך בעטייליגען די ספּאָרט-קליבען פון האַמבורג, בערלין, גליוויץ,